Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

й 1921 оной
21-hээ гарана

№ 130 (14547)

1977 оной июниин 5, воскресени

Сэн 2 мүнгэн.

ЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА НУУДАЙ СОЮЗАЙ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ УХАЙ 1977 ОНОЙ МАЙН 24-дэ КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ

ПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ, КОНСТИТУЦИОННО ИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭҺЭН ЭЛИДХЭЛ

э нүхэд!
СССР-эй шэнэ
иин проектые зүб-
хэ ёһотойбди. По-
нэ документые ан-
аар шэнжэлэн
эниие гол түлэб
Таанад бүгэдэ
ттэй танилсаһан
тиимэһээ имагтал
шухала асуудал-
э тогтохом.

I.

и асуудал: **Юундэ
нституци зохёохо
болооб?**

гэхэдэ, нүхэд, 40
шада манай орон
ай бүхы общество-
ехэ хубилалта-

ндо Конституциин
йха үедэ, манай
социализмын үн-
байгуулга һалл
айһан юм. Колхоз-
лалта тон шэнэ,
батажаагүй бай-
й ажахын техни-
ээн эгээл хүгжэн-
риальна оронуу-
эндэ үшөө холо
байгаа. Ажабай-
эб талануудта ре-
урда тээхи үзэг-
шөөл бии байгаа.
мүнөө Советскэ
үгжэлтэ түгэс, хү-
агсаһан социалис
байгуулагдаа.
**жабайдалай бүхы
а ехэ. гол шухала
нууд болоо.**
экономико таниг-
болотороо хубилаа.
иалис зөөри хүсэд
илан батажанхай.
жахын нэгэн нии-
түгэс байгуулалта
ю, амжалтатайгаар
Тус байгуулалта
ка болон техниче-
олюциие социалис
ын булюу тала-
тааралдуулһанай
хүгжөөгдэнэ.
вын социальна тү-
й ондоо болоо.
манай хүдэлмэри-
ороной хүн зоной
хоёр хуби болоно.
удэлмэришэн ан-
м һургуулитай,
э талаар һайн бэ-
, политическэ та-
юлбосорһон олон
үнүүд бүрилдүүл-
эй ажалынь инже-
ническэ хүдэлмэри-
ажалтай улам ад-
о байнхай. Хүдэл-
й нинтын эдэбхи
үрэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ тэдэнэй хабаадалга нилээд ехэ болоо.

Мүн таряашадшье хубилаа. Мүнөө колхозник колхоздо түрөө, ургаа, тэрэнэй сэдьхэл бодол социалис үндэһэ һуури дээрэ бүрилдөө. Тэрэ мүнөө үеын техникые жолоодоно. Тэрэнэй эрдэм һургуулиин, ажабайдалайнь шэнжэ шанар городой зонойхиһоо олон ушарта ехэ илгаагүй байха юм.

Интеллигенци бодото арадай, социалис шэнжэ шанартай болоо. Арад зоной соёл культурын хэмжээнэй дээшэлжэ, коммунис байгуулалтада эрдэм наукын үүргын үзэгдөөгүй ехэ болоһоной ашаар манай обществын ажабайдалда интеллигенциин үүргэ хэмжээн улам ехэ болоно.

Нацинуудай тэгшэ эрхэнь гансал юридическэ талаар бэшэ, харин бодото дээрээ бэелээ юм. Манай бүхы республиканууд, тэрэ тоодо экономическа болон культурна талаараа урдань гээгдэжэ ябаһан республикануудшье хүгжэлтын дээдэ хэмжээндэ мүнөө хүрэнхэй. Тиихэтэй хамта республика бүхэнэй экономиконь арадай ажахын нэгэн нинтэ комплексын таһаршагүй хубинь болоо.

Совет обществын нэгэ янзын социальна бүридэлтэй боложо байһан ябадал эдэ бүхы хубилалтануудай үрэ дүнгынь болоно. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашад болон арадай интеллигенциин таһаршагүй холбоон улам бата бэхи болоо. Гол социальна бүлэгүүдэй хоорондохи илгаанууд удаа дараагаар усадхагдана. Манай бүхы ажабайдалаар манай ороной бүхы наци болон арад үндэһэтэд хоорондоо улам ойртожо байнхай. Хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл — совет арад бүрилдэн бии болоо.

Хүсэжэн жагсаһан социализмын байгуулагдахада, хүн зоной бүхы бүлэгүүдэй хүдэлмэришэн ангиин суртал ба политическэ хараа бодолые баримталдаг болоходонь, пролетариадай диктатура байһан совет гүрэн нинтэ арадай гүрэн болон хүгжөө.

Октябриин үеһөө эхилээд манай үе саг болотор манай обществые залан шэглүүлэгшэ, эмхидхэгшэ, элсүүлэгшэ хүсэн бологшо Коммунис парти ороной ажабайдалда болоһон бүхы хубилалтануудые хүтэлбэрилөө, мүнөө хүтэлбэрилнэ. Партиимнай шиидхэдэг зорилгонууд улам орёо, олон янзын болоо. Тэрэнэй үүргэнь улам харюусалгатай боложо, ороной бүхы дотоодын байдалда, мүн гадаадын политикада үзүүлдэг залан шэглүүлхы нүлөөнь улам ехэ болоо юм.

Эсэстэ, Советскэ Союзай уласхоорондын байдал, дэлхэйн бүхы социально-политическэ түхэл шарай ехээр хубилаа. СССР-ые тойрожо байһан капиталис хүреэлэлгэ үгы болоо. Социализм дэлхэйн байгуулалта болонхой. Хүсэн түгэс социалис хани нэгэдэл бүрилдөө. Дэлхэйн капитализмын байдал нилээд һулараа. Урдань колони байһан газарнуудта хэдэн олон залуу гүрэнүүд мүндэлжэ, империализмда эсэргүүгээр тэмсэнэ. Манай ороной уласхоорондын нэрэ хүндэ, нүлөөн хэмжээлэшэгүйгөөр ехэ болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар дэлхэйн оршондохи хүсэнүүдэй тэнсүүри тад ондоо болоо. Дэлхэйн шэнэ дайн зайсуулха бодото арга боломжо бии болонхой. Иимэ дайнай һүжэрэн болохо аюул нилээд һулараа. Гэбэшье бидэнэр энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ, нэтэрүү шанга тэмсэл ябуулха ёһотойбди.

Туйлаһан амжалтануудтаа түшэглэн, совет арад партиин хүтэлбэри доро мүнөө шэнэ зорилгонуудые шиидхэжэ байна гэбэл: коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулна, нинтын социалис харилсаануудые коммунис харилсаанууд болгон удаа дараагаар хубилгана, коммунис ушар ёһо мэдэхэ үзэлтэйгөөр хүнүүдые хүмүүжүүлнэ.

Тобшоор хэлэхэдэ, 1936 онһоо хойшо манай обществодо, ороной ажабайдалда болоһон гол хубилалтанууд иимэ байна. СССР-эй шэнэ Конституци зохёохо гол шалтагаанууд болон нүхэсэлнүүд иимэ.

II.

Нүхэдүүд, шэнэ Конституциин проект хадаа үни удаан үргэлжэлһэн ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн юм. Партиин һонор тодорхой заабаринууд тэрэнэй үндэһэ һуури болоо юм. КПСС-эй XXV съездэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл дотор нигэжэ хэлэгдэһэн байна: «Конституциин шэнэ проект дотор социализмын агууехэ илалтануудые харуулха, имагтал манай гүрэнэй ангиин уг шанарые харуулагша социалис байгуулалтын юрэнхы гол ёһонуудые тэмдэглэхэ бэшэ, харин хүгжэлтэ түгэс социалис обществын, тэрэнэй политическэ эмхидхэлэй гол шэнжэнүүдые харуулха хэрэгтэй гээшэ ха». Тэрэшэлэн арадай ажахые хүтэлбэрилхэ гол ёһонуудые, обществын ухаан бодолой ажабайдалда гүрэнэй дүүргэдэг үүргэ, мүн социалис демократиин саашанхи хүгжэлтые харуулха шухала гэжэ заагдаһан байна.

Партиин гол шухала эдэ заабаринууд проект дотор бэелээ.

Проект дээрэ хүдэлхэдөө, **бидэнэр ут залгамжалуулха ёһые нарнаар баримталһан байнабди.** Бүри В. И. Ленинэй хараалһан, социалис түхэлэй Конституциин онсо шэнжэнүүд тус проект дотор оруулагдажа хүгжөөгдэнхэй.

Конституци гээшэ гансал юридическэ данса бэшэ, харин айхабтар шухала политическэ документ мүн гэжэ В. И. Ленин, большевигүүдэй парти тоолодог байгаа. Конституци хадаа революциин туйлалтануудые батадхахатаяа хамта социалис байгуулалтын гол уг зорилгонуудые тунхаглаһаг данса мүн гэжэ парти харадаг байгаа.

Октябриин туйлалтануудые, мүн пролетариадай диктатурын гүрэн бологшо совет гүрэнэй ангиин уг шанарые тодорхойлһон 1918 оной РСФСР-эй манай түрүүшын Конституци тиимэ байгаа юм.

Союзна социалис гүрэнэй бүрилдэлгын гол ёһонуудые тодорхойлһон 1924 оной СССР-эй Конституци мүн лэ тиимэ байгаа.

1936 оной Конституци социалис нинтын харилсаануудай СССР-тэ илаһан ябадалые хуулита ёһоор батадхажа, засагай болон хүтэлбэриин органуудай бүхы байгуулалтые энээнтэй тааралдуулһан, тэрэшэлэн һунгалтын гурим тодорхойлһон байна. Тиихэдэ найруулагдаһан, обществын хүгжэлтын конституционно заабаринууд удаан сагай шалгалта гараа.

Шэнэ проект дотор мүнөө хүсэндөө байһан Конституциин олон гол шухала дүримүүд зандаа үлөө. Юундэб гэхэдэ, тэдэ манай байгуулалтын уг удхатай, манай хүгжэлтын шэнжэтэй тааралдажа үргэлжэлһөөр.

Тиимэ болохолоороо, шэнэ Конституциин проект, нэгэ талаһаа, совет түүхын бүхы конституционно дүй дүршэлые согсолно, нүгөө талаһаа, мүнөөнэй үе шатын эрилтэнүүдтэ тааралдуулһан шэнэ удхаар энэ дүй дүршэлые баяжуулна.

Совет хуули гаргалгын ёһон шэнэлэгдэжэ, нарижуулагдаа юм. Тиин тус проект мүн лэ энээндэ түшэглэжэ, энэ талаар хэгдэһэн бүхы ажал хүдэлмэриие түгэсхэн согсолно.

Харин һүүлэй жэлнүүдтэ айхабтар ехэ юумэн хэгдэнхэй. Хуули гаргалгын союзна үндэһэ һууринууд, мүн эрхын гол шухала һалбаринуудай диилэнхи олонхёор республиканска кодекснууд найруулагдажа, хүсэндөө оронхой. Промышленна предприяти болон үйлэдбэриин нэгэдэл тухай дүримүүд, колхозой шэнэ устав мүнөө манда бии, элүүрые хамгаалалга, арадай гэгээрэл, пенсионно тэдхэмжэ, байгаалиие хамгаалга тухай шэнэ хуулинууд абтанхай. Нютагай Соведүүдэй эрхэнүүд болон уялганууд элеэр тодорхойлогдонхой. Депутадууд тухай дүрим гуримшуулагданхай. Эдэ бүхы хуулиин заабари ёһонууд проектдэ хараада абтажа, шэнэ Конституциин олон статьяе бүрилдүүлхэ зүйлнүүд болоһон байна.

Үшөө нэгэ шухала удха шанартай зүйл тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тус проектые бэлдэхэ үедэ **аха дүү социалис оронуудай конституционно хүгжэлтын дүй дүршэл хэрэглэгдэһэн байна.** 70-аад онуудта Болгарида, ГДР-тэ, Кубада болон социализмын зарим бусад оронуудта шэнэ Конституцинууд абтаһан байгаа. Манда һонирхогдомоор хэдэн зүйлнүүд тэдээн соо бии юм. Тиин тэдэниие бидэнэр анхаралдаа абаабди.

Тобшоор хэлэхэдэ, нүхэд, шэнэ Конституци япала һаии бодото, теоретическэ үндэһэ һуури дээрэ зохёогдобо гээшэ. Политбюрогой һанамжын ёһоор, энэнь тэрэнэй тогтууритай байха, совет обществын саашанхи дэбжэлтэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ эрхэ нүхэсэл мүн.

III.

Мүнөө шэнэ Конституциин проектын удхын гол онсо зүйлнүүд дээрэ тогтоё.

Түбхын түрүүндэ ямар юумэ тэмдэглэхэ ёһотойб гэхэдэ, шэнэ Конституциин проект дотор **Коммунис партиин хүтэлбэрилхы, залан шэглүүлхы үүргэ дэлгэрэнгыгээр тодорхойлогдонхой,** совет общество болон гүрэн дотор манай партиин үнэхөөрөө эзэлжэ байдаг һуури тодоор харуулагданхай. 1936 оной конституцида орходоо энээн тухай дэлгэрэнгыгээр, тусхай статья дотор хэлэгдэнхэй.

Мүн **СССР-тэ хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулагданхай, коммунизм байгуулха гээшэ совет гүрэнэй дээдэ уг зорилго мүн гэжэ шэнэ Конституциин проект дотор заагданхай. Манай гүрэн бүгэдэ арадай гүрэн мүн,** хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай болон интеллигенциин, ороной бүхы нацинуудай, арад үндэһэтэдэй хүсэл зоригые, аша туһые харуулна гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Энээнтэй дашарамдуулан, **манай Соведүүдые арадай депутадуудай Соведүүд** гэжэ нэрлэхэ гээд дурадхагдана.

Социалис зөөри болоһон үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд СССР-эй экономическа байгуулалтын үндэһэ һуури болоно гэһэн гол шухала зүйл проект дотор хуушан зандаа үлөө. Гэхэтэй хамта ажабайдалһаа дулдыдан гараһан зарим тэды лаблалга шэнэ Конституцида оруулха гэжэ дурадхагдана. Зөөриин гүрэнэй ба колхозно-кооперативна түхэлнүүдһээ гадна, тэрэшэлэн профсоюзай болон нинтын бусад эмхинүүдэй зөөри мүнөө нэрлэгдэнхэй.

Проектдэ бии байгаа шэнэ зүйлнүүдэй гол шэглэлыень бүхы дээрэнь тодорхойлон хэлэбэл, энэ хадаа социалис демократиие үргэдхэлгэ, гүнзэгырүүлгэ болоно.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

ТАСС
шэнэ һонин

Я. КАДАРТА ҮНДЭР ДЭЭДЭ ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадарта эндэ баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаа. Амгалан байдал сахиха ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй талаар элитэ ехэ габьяануудтай байһанайнгаа түлөө нимэ үндэр дээдэ шагналда хүртэһэн байна.

«Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй АМН-эй академик Н. Н. Блохин үгэ хэлэхэдээ, Янош Кадарые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, арадуудай хоорондын амгалан тайбан байдал, хани барисаа батадхалгын аша туһада тэрэнэй эрхилдэг сусаршагүй ехэ ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэбэ.

Я. Кадар харюугай үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлбэ: Агуехэ Октябриин социалис революциин илалтын ашаар мүндэлһэн гүрэн социалис общество байгуулгые, амгалан байдалай түлөө тэмсэлые өөрынгөө уг зорилго болгон табиһан юм. Тэрэ гэһэхһээ хойшо Советскэ Союз бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан байдалай гол түшэг тулгуури, шиидхэхы хүсэн болонхой.

Венгриин хэдэн зуугаад мянган, миллион хүнүүд амгалан байдалай түлөө тэмсэнэ. Энээн тухай һанахадаа, намда Ленинскэ шан хүртөөхэ гэһэн шиидхэбэриинь түлөө Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо комитедэй бүхы гэшүүдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. Энэнь намда, манай бүхы арадта ехэ нэрэ хүндэ болоно.

Олон нүхэдһөө, манай ороной олон эрхэтэдһээ амаршалгын бэшэгүүдые абааб.

Мүн хилын саанаһаашье тон олон амаршалгануудые абааб. Эдэнэй түрүүшынхинь — манай эгээн дүтын хани нүхэр, минии ехээр хүндэлдэг, бүхы венгер арадай тон үндэрөөр сэгнэдэг Л. И. Брежневэй амаршалга болоно. Энэ ушараар дашарамдуулан, нүхэр Л. И. Брежневтэ, бүхы совет ханинартаа халуун баяр баясхалан хүргэхые хүсэнэб. Һайн һайхан хүсэлэнгүүдэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб, тэдээндэ һайнине хүсэнэб, — гэбэ.

(ТАСС).

АЯНШАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

АЛМА-АТА. (ТАСС). БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Т. Живков түрүүтэй НРБ-гэй партийно - правительственна делегаци Ульяновск ошохосо июниин 3-да эндэһээ мордоо.

Олон мянган алма-атынхид аха дүү социалис ороной делегациие үдэшэхын тула хотынгоо үйлсэнүүд ба талмайнуудта гараба. КПСС-ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Б. А. Ашимов болон бусад тушаалтад нүхэр Т. Живковые, делегациин гэшүүдые аэропорт дээрэһээ хани халуунаар, аха дүүгэй ёһоор үдэшөө.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. Б. Ниязбеков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, СССР-һээ НРБ-дэ байдаг элшэн сайд В. Н. Базовский гэгшэд НРБ-гэй делегацитай хамта мордолсобо.

КОНФЕРЕНЦИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

АЛМА-АТА. (ТАСС). «Арадуудай хоорондын эб найрамдал ба хани барисаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй талаар КПСС-эй түүхэтэ дүй дүршэл» гэһэн асуудалтай бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференци июниин 3-да Казахстанай нииспэлдэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Конференцидэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаа.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр **Казаков** Василий Александровичые СССР-эй авиационно промышленностиин министрээр томилбо.

* * *

Казаков Василий Александрович 1916 ондо түрэһэн, ород, 1941 онһоо КПСС-эй гэшүүн, инженер-механик. В. А. Казаков авиационно промышленностьда 40 шахуу жэл хүдэлмэрилнэ. Технолог, цехэй начальник, заводой ахамад инженер, эрдэм-шэнжэлгын институдай начальник байһан. 1965 онһоо авиационно промышленностиин министрэй орлогшоор, 1974 онһоо министрэй нэгэдэхи орлогшоор хүдэлмэрилһэн байна. Социалис Ажалай Герой юм.

ССР-эй КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТЫЕ АЖАЛШАД ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ҺАЙШААНА

АЙ ҮЕ САГАЙ ШЭНЭ ШЭНЖЭ

шэнэ Конститу-
ктые зүбшэн хэл-
й КПСС-эй ЦК-
Пленумэй тогтоол
о, хүн зон ехэл һо-
хэблэлдэ толилог-
лежэ ядаһан бэй-
тэрэнэй толилог-
хүнүүд хуби ху-
ан, хоорондоо зүб-
жэ байна. Илангаяа
танэй үгые шагна-
һонин даа. Тэдэ-
ондо баталагдаһан
итай сасуулжа, тэ-
ектын яажа бата-
дурсан хөөрэлдэхэ

үнүүд. Совет Кон-
гэгээн толон соо
үдэһэн хүбүүд, басагад мүнөө хүгжэһэн социализмын үе сагта ажаһууна. Тиимэһээ ямар ехэ хубилалтын болоһые ухаагаараа түйжэ мэдэнэ гэхэдэ болохо. Гэбэшье һайн һайхан хубилалтые ойлгохоёо болишоод, иимэл байха ёһотой һэн гэжэ һанадаг ушаршье болодог.

Харин Эхэ оронойнгоо, социалис экономикын хүгжэн бадархын тула түрэл партимнай, совет араднай хэды ехэ оролдолго гарганаб даа. Хэдэн дайнай аюул дабаһан эрхэ сүлөөтэ республикануудай бата нэгэдэлтэ холбоон хэтын хэтэдэ мүнхэ байха.

Бүхы юумэн совет хүнүүдэй зол жаргалай түлөө хэгдэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Эб найрамдалай политика, ажалшадай ажаллаха, амарха эрхэ. Юрэдөө, совет хүнүүдэй жаргалай түлөө хэгдэжэ байдаг юумэн, хэгдэхэ юумэн ямар һайхан бэ.

СССР-эй шэнэ Конституциин статья бүхэн Эхэ ороноймнай хүгжэн һалбаржа, байһан замые гиигүүлһэн толи гэхэдэ болохо.

Х. САНГАЕВА,
Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Удын отделениин түмэр замшадай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

ЙХАМШАГТА ХУБИЛАЛТА

хүсэндөө байһан
иин абтаһанһаа
гаран жэл үнгэр-
соо манай ороной
, соёл культура
ургаа, хото, хү-
, һууринуудта гай-
хубилалтанууд бо-

эй урда тээ манай
нютагта 3 колхоз
м. Тэдэ ажахынууд
лаар бага, машина
үгы, бүхы ажалаа
өөрөө хэдэг байгаа.
ю Нарһатада ту
автомашина бии бо-

а нютагтамнай мүнөө гурбан колхозой орондо нэгэ совхоз болоод байна. Энэмнай олон һалбаритай, томо ажахы. Совхоздомнай хэдэн мянган адууһа мал тоологдоно, 80 трактор, 40 автомашина, 32 комбайн болон хэдэн олон бэшэ машина, техникэ хүдэлнэ.

Совхозоймнай түб тосхондо, отделенинүүдтэ томо клубууд, магазинууд, хүүгэдэй саад-ясли, столово, больница, конторо гэхэ мэтэ баригдаа. Жэл ошохо бүри совхозоймнай хүн зоной ажабайдал, ажаһуудал һайжарна. Үбгэд, хүгшэд гүрэнһөө пенси абана. хори гаран хүн жэл бүри курорт болон санаторидо ошожо амарна, 6 залуу хүдэлмэришэн совхозһоо стипенди абаад, дээдэ ба дунда тусхай һургуулинуудта һурана.

Совет засагай үедэ түрэл нютагтаа болоһон хубилалтануудые хаража бидэнэр хүхинэ, баярланабди. Шэнэ Конституци манай ороной бүри түргэнөөр хүгжэлгэдэ ехэ нүлөө асарха байха.

Д. БУНЕЕВ,
Яруунын аймагай Нарһатын совхозой үнинэй хүдэлмэришэн.

РЕПОРТАЖ

АЖАЛШАДАЙ МИТИНГ

СССР-эй Конституциин проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табихын тула хэблэлдэ толилогдоһонтой дашарамдуулһан ажалшадай митинг үсэгэлдэр М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна деподо боложо үнгэрбэ.

Үглөөнэй 10 саг. Депогой механическа цех соо олон хүн зон. Тэдэнэй олонхинь СССР-эй Конституциин шэнэ проекттэй газетэ баринхай, уншанад, өөһэд хоорондоо тэрээн тухай хөөрэлдэнэд.

Тус коллективтэ республикын промышленна предприятинуудай дундаһаа түрүүлэн совет Үндэһэн хуулиин шэнэ проектые зүбшэлгэдэ зорюулагдаһан митинг болобо. М. И. Калининай нэрэмжэтэ депо Буряадай АССР-эй эрхим коллективүүдэй нэгэн.

Парткомой секретариин орлогшо А. В. Шелковников митинг нээжэ, түрүү инструктор-машинист В. П. Вальковичто үгэ үгэбэ. Нүхэр Валькович совет хуулиин манай эрхэтэн бүхэндэ ажал хэхэ, һураха, амарха бүрин эрхэ үгэһые онсо тэмдэглэхэ зуураа, депогой булта шахуу машинистнүүд юрэнхы дунда эрдэмтэй юм гэжэ омогорхолтойгоор хэлээ. СССР-эй Конституциин проектые бидэ үнэн сэдьхэлһээ һайшаанабди. Тиимэһээ парти, правительствынгаа халуун анхаралда оролдосото ажалаараа харюусаха байһан тухайгаа хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө зүгһөө омогорхон мэдүүлнэб гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Удаань слесарь П. Д. Дондуковто үгэ үгтөө. Петр Доржиевич тус коллективэй ажалай ветерануудай нэгэн юм. Тэрэ 1946 онһоо хойшо депогой бэлэдхэлэй цехтэ слесарьээр таһалгаряагүй хүдэлнэ.

Соёл болбосоролой, эрдэм, техникын, мүн арад зоной һайн һайхан байдалай хүгжэлтэдэ КПСС-эй, гүрэн түрын анхаралаа ходо табижа байдагые СССР-эй Конституциин проект үшөө дахин харуулба гэжэ тэрэ хэлээ.

Түрүү хүдэлмэришэн саашань иигэжэ хэлээ: «Түрэл парти ба гүрэн түрынгөө анхарал хайрада харюулан, хүдэлмэришэн бүхэнэй бүри үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахыень уряалнаб. Би өөрөө «Шанарай отличник» гэһэн үндэр нэрэ хүндын түлөө тэмсэхэ байнаб».

Удаань машинист В. И. Ангапов үгэ хэлэбэ. Түрүү хүдэлмэришэн совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо Буряад арадай хуби заяанда болоһон гайхамшагта хубилалтанууд тухай тэрэ хөөрөө. Революциин урда тээ Буряад орондо гансал мал ажал эрхилэгдэдэг байгаа. Харин мүнөө республика соомнай томо томо завод, фабриканууд урган бодонхой. Хэрбээ революциин урда тээ медицинскэ дунда эрдэмтэй хэдыхэн лэ хүн бии байһан һаа, мүнөө тэдэнэй тоо тэрэ үеынхитэй жэшэшэгүй олон болонхой. Конституциин шэнэ проект хадаа манай гүрэн түрын социалис демократиие улам бүри гүнзэгырүүлжэ, батадхажа байһые харуулна, Тиимэһээ эршэ түгэс ажал хэрэгээрээ парти, правительствынгаа анхаралда харюусахабди гэжэ нүхэр Ангапов онсо тэмдэглэбэ.

Һүүлээрнь үгэ хэлэһэн залуу хүдэлмэришэн, комсомолой гэшүүн В. М. Болембах, депогой начальник В. И. Захаров гэгшэд СССР-эй Конституциин проектые һайшаажа, үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Митингдэ хабаадагшад парти, правительствынгаа арад зоной аша туһада ябуулжа байгаа политикые дэмжэһэн резолюци баталан абаа.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: В. И. Ангапов, митингдэ хабаадагшад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮНӨӨДЭР МЕЛИОРАТОРНУУДАЙ ҮДЭР

САГАЙ ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР

Манай орон дотор мелиораци хэжэ, газар hайжаруулха гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй болгохо гол шухала хэмжээнүүдэй нэгэниинь болоно.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын мүнөөнэй үе сагта мелиораци хэрэглэхэ хэмжээн урдань үзэгдөөгүй ехээр ургаба. Мелиораци хадаа арадай ажахын гүрэн түрын эгээн шухала хэрэгэй нэгэн болонхой. Тэрэнэй хэм хэмжээн айхабтар ехээр ургажа, манай орон дотор түүхэдэ үзэгдөөгүйгөөр хүгжөөгдэбэ Энэмнай коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха гэhэн партиин холын хараата зорилгонуудые бэелүүлхэ шухалын шухала хэмжээнүүдэй зэргэдэ гаранхай.

Мелиорациин иимэ политическэ дээдэ хэмжээндэ үргэгдэhэниинь КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумhээ эхитэй. Энэ түүхэтэ шиидхэбэриин абтаhаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, мүн олон миллион мелиораторнуудай ажалай габьяа хараада абалсан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1976 оной Указай ёhоор июнь hарын түрүүшын воскресени «Мелиораторнуудай үдэр» гэжэ соносхогдоhон байгаа.

Партиингаа XXV съездын шиидхэбэреэр урмашан зоригжоhон манай республикын мелиораторнууд бүхы совет арадтаяал адли 10-дахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ нилээд амжалтануудые туйлаhан жэшээтэй. Уhанай ажахын барилгануудые хэхэ, шэнэ барилгануудые болон гол фонднуудые ашаглалгада оруулха 1976 оной түсэб бүхы талаараа дүүргэгдээ hэн. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ 21,7 миллион гаран түхэриг гаргашалагдаа. Эдэ бүгэдэ арбадахи табан жэлэй эхин жэлдэ партиина, советскэ органуудаар табигдаhан зорилгонуудые манай коллективүүдэй зүбөөр ойлгожо, габшагайгаар ажаллаhанай аша үрэ мүн.

Мүнөөдэр манай түрүү коллективүүдэй, түрүүшүүлэй нэрые омог баяртайгаар дурданабди. «Бурводстрой» трестын Хориин болон Кабанскын ПМК-гай коллективүүд (начальнигуудынь Геннадий Михайлович Корнаков, Валентин Иванович Елизов), «Бурятремводстрой» трестын Буряадай ПМК-гай коллектив (начальнигынь Михаил Александрович Шишмарев) бусадтай адлирхуу байдалда, зарим талаараа хүндэшэг байдалда ажаллабашье, гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудаа нилээд үлүүлэн дүүргэhэн, hайн шанартайгаар ажаллажа, эд хэрэгсэлнүүдээ үрэ ехэтэйгээр ашаглаhан, хүнүүдээ зүбөөр хубаарилан хүдэлгэжэ шадаhан байха юм. Бидэнэр эдэ коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ, механизаторнууд болон бүхы хүдэлмэришэдтэ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Үнгэрhэн жэлдэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлаhан коллективүүд олон. Тэдэнэрэй тоодо «Бурводстрой» трестын Хэжэнгын, Хурамхаанай, Прибайкалиин болон Улаан-Үдын ПМК-нууд ороно. Эдэнэр подрядна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэб 110—115 процентдэ хүргэhэн юм.

Ажалдаа үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг, hайн шанартайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг мелиораторнууд, механизаторнууд олон ааб даа. Бэшүүрэй уhалууриин системэнүүдэй управлениин участогай гидротехник Валентина Ульяновна Просверенникова, тэндэхи ПМК-гай хабсаргагшадай бригадын бригадир Иосиф Яковлевич Родионов, Хэжэнгын ПМК-гай тракторист Петр Андреевич Кривошеев, Мухар-Шэбэрэй ПМК-гай бульдозерист Никита Павлович Калашников, Хориин ПМК-гай экскаваторай машинист Николай Николаевич Артамонов, «Бурятводремстрой» трестын Хориин ПМК-гай бульдозерой машинист Петр Митрофанович Соболев, «Востоксибгипроводхоз» институдай Буряадай отделениин үрэмдэлгын мастер Виктор Семенович Ветошников, Буряадай ОМС-эй ОПХ-гай тракторист Николай Дмитриевич Белых болон бусад мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Манай амжалтанууд хадаа нютагуудай партиина, советскэ эмхи зургаануудай хэжэ байhан ехэ хүдэлмэритэй нягта холбоотой. Тэдэнэр лэ манай хүдэлмэришэдэй эдэбхи хэшээлые дэмжэжэ, хүгжөөжэ байдаг. Тэдэнэр лэ мелиоративна хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэхэ, уhалууриин болон намагhаа хатаагдаhан газарые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ оролдодог. Механизаторнуудаймнай ажалда, ажаhуудалда али болохоор туhалдаг гээшэ. Тиимэл хадаа мелиоративна барилгын хэмжээе үргэдхэхэ, шанарыень дээшэлүүлхэ талаар шэнэ шэнэ арга боломжонууд ашаглагдадаг байна.

Мелиорациин талаар үнгэрhэн жэлнүүдтэ хэгдэhэн ехэ хүдэлмэри нэн түрүүн парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын аша үрэ, манай республикын уhанай ажахынуудай механизаторнуудай, хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй, хүдөө ажахын органуудай, бүхы колхоз, совхозуудай эршэтэ хүдэлмэриин дүн гээшэ.

Теэд КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумhээ хойшо манай республика дотор хэгдэhэн мелиоративна хүдэлмэри хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие дээдэ хэмжээндэ гаргаха, байгаалиин хүндэ хүшэр ушаралhаа абарха гайхамшагта ехэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ түрүүшын лэ бишыхан алхам болоно гэжэ онсолон тэмдэглэхээр.

Уhанай ажахын барилгануудта, шэнэ газар ашаглалгада бии байгаа дутуу дунданuудые усадхахын тула ехээр оролдохо хэрэгтэй. Дутагдалнууднай бага бэшэ. Олохон ПМК болон уhалууриин системэнүүдэй управленинүүд хүдэлмэриингөө хэмжээндэ дашуураад лэ, тэрэнэй шанар дээшэлүүлгэдэ багаар анхардаг. Тиигэжэ шэнэ барилганууд элдэб олон дутагдалнуудтайгаар тушаагдадаг, барилгын хэрэгсэлнүүд гам хайрагүйгөөр гаргашалагдадаг, шэнэ газар ашаглалгада оруулха хүдэлмэри унжагайруулагдадаг байха юм.

hайжаруулагдаhан газарые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ хүдөө ажахын болон уhанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын харюусалгатай зорилго болоно. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Хяагтын «Родина» колхозуудай, Үдын, Анаагай болон Хүрбын совхозуудай, мүн бусад ажахынуудай байдал дээрэhээ хараад үзэхэдэ, мелиоративна системэнүүдые, уhа болон үтэгжүүлгэнүүдые шадабаритайгаар хэрэглэжэ, газар тараалангай культура дээшэлүүлбэл, hайжаруулагдаhан гектар бүриhөө 2—2,5 дахин ехэ продукци абажа болохо байhые гэршэлжэ үгэнэ.

КПСС-эй XXV съезд ороной экономико саашадань хүгжөөхэ талаар 10-дахи табан жэлдэ ехэ түсэб хараалhан байна. Тиихэдээ мүн лэ мелиорациин удха шанар тэмдэглэгдэжэ, хүдэлмэриин ехэ түсэб хараалагдаhан байна. Энээниие манай республика дээрэ абажа үзэбэл, юhэдэхи табан жэлдэ мелиоративна хүдэлмэридэ 57 миллион түхэриг гаргашалагдаhан байбал, тэрэ арбадахи табан жэлдэ 120 миллион гаран түхэригтэ хүргэгдэхөөр хараалагдаа гэхэ гү, али хоёр дахинhаа үлүүгээр дээшэлхэ болоно бшуу. Шэнэ табан жэлэй гол зорилго юуб гэхэдэ, мелиоративна хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ, hайжаруулагдаhан газарай ашаг үрые ехэ болгохо хэрэгтэй.

Республикымнай мелиораторнууд Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан, шэнэ барилгануудые ашаглалгада оруулха жэлэй түсэбөө ноябриин 7 хүрэтэр, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб декабриин 25 хүрэтэр дүүргэхэ зорилготой.

Энэ жэлэй үнгэрhэн 5 hарын туршада республикын мелиораторнууд габшагайгаар ажаллажа, 7 миллион 434 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын подрядна хүдэлмэри хэhэн байна. Энэнь нёдондоной табан hарынхиhаа 766 мянган түхэригөөр гэхэ гү, али 12 процент дээгүүр болоно. Мүнөө үедэ манай коллективүүд хахад жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Энэ хабартаа хүйтэн байжа, газар уhалха хүдэлмэри hанаhанда хүрэмөөр ябуулагдаагүй. Тиимэhээ мелиораторнууд, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд июнь, июль hарануудта уhалууриин системэнүүдээ, бүлүүр станцинуудаа, уhа сасадаг машинануудаа hайнаар хүдэлгэжэ шадаал hаа, ехэ газар ундалуулха гэжэ оролдохо байна.

Хүндэтэ мелиораторнууд, hайндэрөөр таанадые амаршалнаб, ажалдаа ехэ амжалта туйлахыетнай, ажабайдалдаа баяр жаргал байхыетнай хүн бүхэндэ хүсэнэб!

Мелиорациин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлгэдэ, бүри ехэ амжалта туйлаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулжа, мелиорациин бүхы хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахыгаа хүсэн түгэсөөр хүгжөөлгэдэ өөhэдынгөө ехэхэн хубитые оруулха бэзэ гэжэ найдая!

Л. САНЕЕВ,
республикын мелиорациин ба уhанай ажахын министр.

ИЮНЬ 19

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ hҮНГАЛТА

ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭ

КПСС-эй Хяагтын райкомой бюрогой заседани дээрэ аймаг соо hунгуулиин Ленинскэ участогай агитпунктын хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байhые хаража үзөө. Энэ агитпунктые даагшаар партиин гэшүүндэ кандидат ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг Лидия Гавриловна Зимерева томилогдонхой.

Агитпунктын хүдэлмэри яhала hайнаар ябуулагдажа байна. hунгагшадай списогүүд бэлэн болгогдожо, хүдэлмэриин тодорхой түсэб табигдаа. hунгагшадай клуб эмхидхэгдэжэ, депутадта кандидадуудтай уулзалганууд үнгэргэгдэнэ. Тиигэжэ ажалшадай депутадуудай Хяагтын аймагай Соведэй депутадта кандидат П. Д. Дагбаев, Хяагтын горсоведэй депутадта кандидат З. К. Подпорина гэгшэдтэй hунгагшад уулзаhан байна.

Агитпункт тааруу зохёдоор шэмэглэн гоёогдонхой. Депутадта кандидадуудай hунгуулиин ямар округhоо hунгагдахые, мүн үйлсэнүүдэй ямар округто хабаатайе

харуулhан тайлбари
тодоор бэшэгдэнхэй
руулан ойлгуулха ху
нүүд агитпунктын
даар үлгөөтэй. hу
буланда совет hуу
ёhо гурим, мүн совет
рати тухай номууд
тай байна. Агитатор
хүдэлмэри эндэ эмхи
тайгаар ябуулагдана
нэй зүблөөн hаяхан
гэгдөө hэн. Агита
даалгагдаhан газар
ябажа, депутадта
тухай, hунгалта гу
үргэлжэ хөөрэлдө
хэнэ. Багшанар,
нууд ехэ хүдэлмэри
на, агитпунктын хүд
дэ эдэбхитэйгээр хаб
сана.

КПСС-эй райкомой
тус агитпунктын хү
рине hайн гэжэ т
эдэ бүхы хэрэгэ
ри нүлөөтэйгөөр я
мүн аймагай бү
пунктнуудай хүдэлмэ
жаруулха тухай тэмд
байна.

А. НАЛАБОРДИ
КПСС-эй рай
инстру

ХУРАМХААН

Июниин 2-ой үдэр Гааргын совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад аймагай Соведэй депутадта кандидат А. М. Самбалов ба сомоной Соведэй депутадта кандидат Ж. Ц. Базарова гэгшэдтэй хани халуун уулзалга үнгэргэбэ.

Энэ уулзалга дээрэ совхозой ахамад инженер В. Б. Санжапов, механизатор В. А
ров, А. Б. Буянтуев
hунгагшадай зүгhөө де
та кандидат нүхэдтэ
hайханиие хүсэбэ.

Удаань депутадуудт
дидадууд харюугай үг
хэдээ. hунгагшадай
дүүргэхээр бэлэн ба
мэдүүлээ.

А. ЦЫДЕН

А Х

Ахын аймагай ажахынуудаар ажалшадай суглаанууд боложо, аймагай болон сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадууд hунгагшадтаяа уулзажа байна.

Олон хүнэй хабаадалгатай суглаан Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой түб Сорго тосхондо болобо. Аймагай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэhэн колхозой механизатор Михаил Базарович Сыренов, hаалишан Галина Валентиновна Галданова, адуушан Бадма Сыреторович Наханцаков гэгшэд hунгагшадтаяа уулзаба.

«Улаан Аха» колхозой hуурин, фермэ, отарануудаар боложо байгаа малшадай суглаанууд дээрэ аймагай Соведэй депутадта кандидадууд Цырен-Ханда Дугарова, Валентина Егоровна Б
болон бусад hунгагш
уулзаба.

Нютагай Соведүүдэй
тадта кандидадуудта
залгын суглаануудта
шад эдэбхитэйгээр ха
на. Болохоёо байгаа
та, байгша оной май
болоhон КПСС-эй Ц
Пленумэй шиидхэбэр
«Совет Социалис Ре
кануудай Союзай Ко
циин проект тухай» КП
ЦК-гай Генеральна
тарь, Конституционно
сиин түрүүлэгшэ нүхэ
Брежневэй хэhэн д
тушаа hонирхолтой
доөн болоно.

Д. ОШОР
Ахын аймагай Со
гүйсэдкомой секре

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ: ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

СЕМИНАР БОЛОБО

Аймагай совхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай парткомуудай, партийна эхин ба цеховой организацинуудай секретарьнарай семинар КПСС-эй Хориин райкомдо болобо.

Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэб болон уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, Агууехэ Октябриин революциин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. Н. Бородин хэбэ.

Ажалшадые үзэл сурталай-политическэ, ажалай болон соёл болбосоролой талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгые комплексно гуримаар эмхидхэхэ гээшэ гол шухала зорилго мүн гэhэн асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь Д. Д. Дагбаев элидхээ.

КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таhагай инструктор И. К. Тарасенко партийна хүдэлмэриин ленинскэ онол арга тухай асуудалаар эндэ үгэ хэлэhэн байна.

Дээдэ-Тайлсын совхозой парткомой секретарь А. Г. Андреев социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүй дүршэл тухайгаа, Хориин леспромхозой парткомой секретарь И. Я. Трунев партиин зэргые ургуулха ба бэхижүүлхэ, КПСС-эй гэшүүдэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэри тухайгаа хөөрэбэ. Дээдэ-Тайлсын совхозой hү hаалиин фермын партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Н. А. Матыгулинай хөөрөөн семинарта хабаадагшадай hонирхол татаа.

Семинарай эсэстэ КПСС-эй обкомой лектор Г. В. Кибиров КПСС-эй XXV съездын хараалhан энхэ амгалан эб найрамдалтай байдалай программые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай ажал ябуулгын гол шэглэлнүүд тухай асуудалаар лекци уншаа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

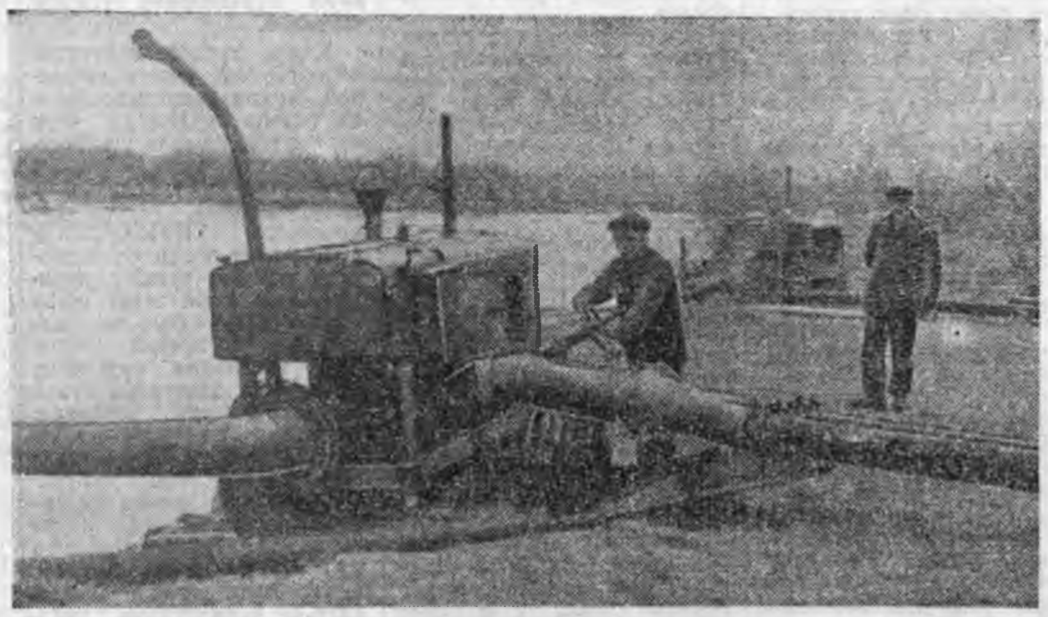

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхоздо сабшалангай үрэжэл hайжаруулжа, ниитынгээ адууhа малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха хэрэгтэ hүүлэй үедэ горитой анхарал хандуулагдадаг юм. Сабшалан hайжаруулха габшагай хоёр hарын соносхогдоходо энэ ажахын мэргэжэлтэд холын хараатай түсэб зохёожо, луговодуудаа танилсуулаа hэн. Габшагай хоёр hарын туршада 6.600 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргажа тарааха түсэбтэй байhан hаа, энээнээ 500 тонноор үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Мүнөө үедэ совхозой луговодууд даажа байhан сабшалангаа нэгэ дахин ундалуулаад, хоёрдохёо уhалжа байна. Үдэр hүнигүй бүлүүр 3 станци хүдэлгэгдэнэ. Тэрэнэй нэгэндэ Николай Соловьев ажаллана. Энэ нүхэрнай хараалhан даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ, луговодуудай ажалда ехэ туhа хүргэнэ.

Ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ луговодууд эндэ олон юм. Тэдэнэй дундаhаа Доодо-Худанай отделениин Пётр Гончаров онсо шалгарна. Үнгэрhэн жэлдэ энэ нүхэрнай даажа байhан 115 гектар сабшалангай га бүриhөө 28 центнер үбhэ хуряажа, совхозой луговодуудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараhан юм. Ажахын бэрхэ луговод түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ нёдондонойхиhоо hайн ургаса хуряажа абаха зорилго урдаа табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүлүүр станциин дэргэдэ Николай Соловьёв.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ОХИН СООГУУР

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай коллективэй амжалта туйлалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Республикын, Улаан-Үдэ хотын, тэрэшэлэн нэгэ hалбариин предприятинуудай хоорондо дэлгэрдэг мүрысөөндэ энэ комбинат ходо түрүү hуури олон жэлэй туршада эзэлжэ байдаг шуу. 1976 оной хүдэлмэриин дүнгөөр тус коллектив хадаа РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй. Энэшье жэлдэ ажалайнь эршэ заашье hуладанагүй. Нэгэдэхи кварталай туршада продукци худалдаха түсэб 102,4 процент дүүргэгдэжэ, даабариhаа гадуур 2,7 миллион түхэригэй эд бараан худалдагдаhан байха юм.

Ажалай иимэ ехэ амжалта имагтал hайнаар, үргэнөөр эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөнэй аша туhаар туйлагдана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн бэлэдхэлтэй дашарамдан, мүрысөөнэй дэлисэ мүнөө бүришье үргэдэнхэй.

1976 оной август hараhаа эхилжэ, союзна республикануудай хүндэлэлдэ зорюулhан ажалай вахта энэ предприятида үнгэргэгдэжэ байна. 2400 гаран хүдэлмэришэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар hайжаруулха талаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абанхай. Тэдэнэй 1300 хүниинь энэ жэлэй уялгые Совет засагай тогтоhоор 60 жэлэй ойн hайндэр болотор бэелүүлхээр зориг жонхой.

Предприятиин захиргаан болон партийна комитет хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй оюун бэлигые, эдэбхи эрмэлзэлые бадаргахын, түрүүшүүлэй үнэтэ үүсхэл хүгжөөхын тула ехэ оролдолго гаргана. Эндэ ажалай түрүү дүй дүршэлэй hургуулинууд хүдэлнэ. Дүй дүршэлөө халан абалсаха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ зорилгоор конкурс эмхидхэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Мүнөө үедэ «Агууехэ Октябрь, шамдаа минии бэлэг» гэhэн уряа доро комбинадта конкурс соносхогдоод байна. Хүдэлмэришэдэй эдэбхи хүгжөөлгэдэ, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлгэдэ предприяти соо дэлгэрhэн hурган хүмүүжүүлгын хүдэлөөн ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Сэмбэ нэхэгшэдэй бригадын мастерай туhалагша В. Д. Макинай, утаhа ээрэгшэдэй бригадын мастерай туhалагша М. Г. Фетисовэй гаргаhан үүсхэлые партком hайшаагаад, тэрэниие бүри дэлгэрүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абанхай. Мастерай эдэ туhалагшад хадаа ханган харууhалжа байhан аппарат бүхэнэй бүтээсын нормые 25 процентээр ехэ болгохо гэhэн уялга абаа. Коммунист В. И. Гавриловагай хүтэлбэрилдэг утаhа ээрэгшэдэй бригадын үүсхэл үндэрөөр дэмжэгдэhэн, үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэhэн байна. Энэ бригада болбол табан жэлэй түсэбтэ даабариие гурбан жэл найма hарын хугасаада дүүргэхэ уялгатай. Иимэ үүсхэлые дэмжэhэн комбинадай 1300 хүдэлмэришэд табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие болзорhоонь холо урид дүүргээ hэн.

Комбинадай инженерно-техническэ олонхи хүдэлмэрилэгшэд хубиин творческо түсэбтэй. Тэдэ түсэбүүд хадаа комбинадые шэнэдхэн hэльбэхэ, үйлэдбэри нарижуулан hайжаруулха зорилготой нягта холбоотойгоор зохёогдонхой юм. Гадна энэ предприятида уралан нарижуулга үргэнөөр дэлгэрэнхэй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Нёдондоной хүдэлмэриин дүн харахада, энэ комбинадта жэлэй туршада уралан нарижуулгын 277 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Тэрэнэй аша туhаар 114 мянган түхэригэй хэмжээтэй арьбалалта, алмалта хэхэ арга олдоо бшуу.

Үйлэдбэрилэн гаргаhан продукциин шанар hайжаруулха асуудал хадаа ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй гол эрилтэнь болоно. Энэ ушарта орон дотор дэлгэрhэн «Эрхим шанарай табан жэлдэ—бата найдабаритай ажал» гэhэн уряа гол hуури эзэлнэ. Ноохо угаан сэбэрлэдэг фабрикын В. Д. Дмитриевагай даадаг ноохо илгагшадай бригадын коллектив комбинат соо эгээл түрүүлэн дээрэ дурдагдаhан уряада харюу болгон, шэнэ социалис уялга абаhан бэлэй. Тэрэнэй жэшээгээр мүнөө комбинадай 14 бригада ажаллажа байна. Үйлэдбэриин 80 гаран түрүүшүүл мүнөө «Шанарай талаар отличник» гэhэн нэрэ солодо хүртэнхэй.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл, тэрэнэй үрэ дүн тухай асуудал комбинадай парткомой, цехүүдэй парторганизацинуудай үдэр бүриин анхарал доро абтанхай. Илангаяа комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хоорондо мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал онсо хандуулагдана. Тобшолон тэмдэглэхэдэ, Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэ ниитын мүрысөө улам дэлгэрүүлхэ, дэлисэ ехэтэй болгохо талаар энэ комбинадта ехэ юумэн хэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта энэ талаар хүсэд шиидхэгдээгүй, үшөө мүлимөөр асуудалнууд бии. Жэшээнь, цехүүд, халаанууд болон бригаданууд хоорондын мүрысөөндэ дутагдалай бии байhаниинь элирхэйлэгдээ. Зарим хүдэлмэришэдэй хубиин уялганууд тодорхой бэшээр абтанхай. Тиимэhээ тэдэнэй дүүргэлтые хинаха, шалгахада, үрэ дүнгынь гаргахада, түбэгтэй байдагынь элитэ ааб даа.

Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн ехэ мүрысөөнэй эршынь, үрэ дүнгэйнь бүри арьбажаха байhандань этигэнгүй аргагүй. Энээниие комбинадай партийна комитедэй эмхидхэжэ байhан хүдэлмэри, коммунистнуудай үүсхэлтэ хэрэг бодотоор гэршэлнэ бшуу.

В. ОРЛОВ.

Улаан-Үдэ хото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН МЕЛИОРАЦИИН БА УhАНАЙ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ.

Газарые шанаржуулан hайжаруулха ба уhанай ажахын барилга хүгжөөхэ талаар амжалта туйлаhанайнь түлөө. Мелиораторнуудай үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Антонова Ирина Ивановнае—Буряадай АССР-эй мелиорациин ба уhанай ажахын министерствын уhалууриин түхеэрэлгын гол управлениин инженер.

Гаврилова Клара Макаровнае—уhа хэрэглэлгэ ба сахин хамгаалгые гуримшуулха Забайкалиин бассейнэй управлениин ахамад инженер.

Жаркой Георгий Евдокимовичые — «Бурводстрой» трестын Хориин нүүдэл оньhожоруулагдаhан колонныын ахамад инженер.

Иванов Роман Степановичые — «Бурятводремстрой» трестын Буряадай нүүдэл оньhожоруулагдаhан колонныын тракторист-электро-гагнууршан.

Красиков Василий Петровичые — «Бурводстрой» трестын Кабанскын нүүдэл оньhожоруулагдаhан колонныын бульдозерист.

Кудеринов Михаил Бертаевичые — «Бурводстрой» трестын Хэжэнгын нүүдэл оньhожоруулагдаhан колонныын жолоошон.

Латышев Владимир Степановичые — «Бурводстрой» трестын Улаан-Үдын нүүдэл оньhожоруулагдаhан колонныын үрэмдэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1977 оной июниин 3.

ЭТИГЭНЭБДИ, НАЙДАНАБДИ

Локомотив-вагон заhабарилгын заводой залуу хорёод хүдэлмэришэд Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай районно болон городской Соведүүдэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ. Тэдэнэй дунда Станислав Николаев, Наташа Бесперстова, Анатолий Поздеев гэгшэд болон ажалай бусад түрүүшүүл бии.

Станислав Николаев локомотив-хабсаралгын цехтэ слесарээр ажалладаг. Тэрэ заводой ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Станислав предприятиин комсомолой комитедэй гэшүүн. Залуу хүдэлмэришэн халаанай даабари 120—125 процент дүүргэдэг байна. Тэрэ мэргэжэл олгодог техническэ хоёрдохи училищи дүүргээд, эндэ ажаллажа эхилhэн. Мүнөө Станислав дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэдэй нэгэн. Тиимэhээ тэрэ электровозуудые хабсаралсадаг юм. С. Николаев СССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. М. Мацуковой «Голодоhогүйгөөр эрхим шанарай продукци тушааха» гэhэн үүсхэлые дэмжэhэн байха юм. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрhэн «Эрхим шанарай табан жэлдэ—бата найдабарита
гэhэн үүсхэлые Стан
хүдэлдэг бригада дэмж
Мүнөө тэдэнэр абаhан
нуудаа амжалтатайгаар
лүүлжэ байнхай.

Наташа Бесперсто
струментальна цехтэ
ровщигоор хүдэлнэ.
хүдэлмэришэн богон
соо бэрхэ, шадамар фр
щик боложо шадаа.
ВЛКСМ-эй ЦК-гай гэ
шагнагданхай, ком
ажалай ударник юм. Н
халаанайнгаа нормо hа
нартайгаар ходо ү
дүүргэдэг байна. Н. Б
стова цехэйнгээ комсо
организациин бюро
шүүн. Тэрэ заводой ко
лой комитедэй Хүнд
грамота, мүнгэн шан
үнэтэ бэлэгүүдээр хэд
шагнагдаhан байха юм

Локомотив-вагон
рилгын заводой комсо
лон залуушуул нютаг
ведүүдэй депутадта ка
дуудаар дэбжүүлэгдэhэ
рүү хүбүүд, басага
нүхэдэйнгөө этигэл, на
ри харюулха байhан
дана.

А. ШИРАБО
заводой комсо
комитедэй секрета
орло

СОВЕТ-ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

hҮ ЕХЭЭР ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА

РИГЭ. (ТАСС-ай корр.). Латвиин хүдөө нютагуудай хүн зон өөhэдынгөө үнеэдhээ haahан hүнэйнгөө зарим хубииень үдэр бүри гүрэндэ худалдадаг байна. Январьhаа хойшо эдэнэр 90 мянга шахуу тонно hү тушаагаа.

Хүн зонhоо hү худалдажа абалгые hайнаар эмхидхэhэн байна.

Адууhа малтай айлнуудай хажууда үндэр столнуудые хаража болоно. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд үглөөгүүр, ажалдаа ошохынгоо урда тээ hүтэй бидонгуудаа эдээн дээгүүр табидаг юм. hүүлээрнь hү тушаалгын пунктнуудта абаашаад, орондонь машинадагдаhан hү асаржа үгэдэг байна. Продукциинь түлөө тоосоон нөөсэлгын кассануудаар дамжуулан, hарадаа хоёр дахин хэгдэдэг. Үлүү гараhан hүеэ гүрэндэ худалдагшадта холимол тэжээл худалдажа абаха хүнгэлэлтэнүүд үгтэдэг байна.

Районой бэлэдхэлэй инспекцинүүд, тоhоной заводууд, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд хүн зониие таарамжатай hайнаар хангахые оролдоно. hү суглуулхын тула үдэр бүхэндэ 400 гаран машина үгтэжэ, 150—200 хотон айлнуудые хангадаг байха юм.

СОВХОЗОЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

УССУРИЙСК. (ТАСС-ай корр. А. Гулянский). Уссурийска районой «Коммунар» колхоз болбосон hайн, хоёр дабхар байшан гэрнүүдые олоор барижа байна. Имагтал энэ табан жэлдэ 100 гаран бүлэ шэнэ байра толлохо юм. hүнэй оньhожоруулагдамал комплекс, үбэлэй теплицэ болон бусад барилганууд хэгдэхэ байна.

Эдэ бүгэдэ колхозой ашаг олзын үргэлжэлэгдэhэнэй ашаар туйлагдаха аргатай болоо. Свекло ургуулгын комплекс, hүнэй фермэ, тараан ажал үргэнөөр хүгжөөгдэжэ, үнгэрhэн жэлдэ хахад миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулаа hэн. Эдэ мүнгэ зөөри ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ, колхозниг уудай hуудал байдал hайжаруулгада гаргашалагдаа. Богонихон болзор соо эндэ соёлой байшан, хүн зоной ажаhуудал хангалгын комбинат, юрэнхы эрдэмэй ба хүгжэмэй hургуулинууд, бусад эмхи зургаанууд баригдаhан байна.

ГУРБА ДАХИН ЕХЭ

АШХАБАД. (ТАСС-ай корр. В. Козлов). Зүүн Туркменистанай олзоборилогшод нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө 3 миллиард кубометрээр ехэ газ олзоборилон абаба. Эдэнэр 22 миллиард кубометр «сэнхир түлишэ» үйлэдбэрилөө.

Зүүн районуудые ашаглалга хурдан түргөөр хэгдэжэ байна. Республикын газай индустриин Ачакска ашагта малтамалтай газар арба гаран жэлэй урда тээхэнэ шэнжэлэгдэhэн юм. Тиихэдэ жэлдээ оройдоол 51 миллион кубометр түлишын абтадаг байhан hаа, харин мүнөө республикын газай баялигтай газарнуудта нэгэ үдэр соо энээнhээ гурба дахин ехэ газ абтана.

Ашагта малтамалтай шэнэ уурхайнуудые амжалтатайгаар бэдэрhэнэй, шэнэ хэбтэшэнүүдые элирүүлhэнэй ашаар энэ улам түргэдхэгдэнэ. 1977 ондо Байрамалийска, Теджемскэ ашагта малтамалтай газар гүйсэд ашаглагдажа эхилхэ юм. Тиигэжэ 1980 ондо газ олзоборилго 75—80 миллиард кубометртэ хүргэгдэхөөр хараалагдана.

Арбадахи табан жэлдэ эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлhэнэй, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар газ олзоборилогшод бүри ехэ амжалта туйлаха юм. Ингэжэ З
Туркменистанда газай п
мышленностиин найда
үндэhэ hуури табигдажа б
на.

СҮЛ ГУБИДАШЬЕ hААНЬ...

Бүмбэрсэг дэлхэйн т
түбиин элдэб янзын урга
нууд Хальмагай АССР
ниислэл Элиста хотодо
гуулагдажа эхилhэн дэнд
рида суглуулагдаха юм.

Хэдэн жэлэй саада тээ
губита энэ дайдада
үсөөн модод, hөөгүүд ург
hэн Он жэлэй ошохо б
тэдэнэй тоо олошоржо, Ха
магай ниислэл хотодо,
тын hуурин газарнуудта
суури, Крымэй нарhан,
hон, рябина бусад олон
дод ургадаг болонхой.

Автономито республи
хи түрүүшын дендрар
даа ниислэл хотын «Др
ба» гэжэ паркда байгу
дахань. Манай ороной бо
ническа томо саадуу
туршалгын станцинууд
модонууд, ургамалнууд
гээгдэхэ юм.

П. ШАМРАЕВ.
ТАСС-ай корр.

Элиста.

ОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ ТУХАЙ 1977 ОНОЙ МАЙН 24-дэ КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ

КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ, КОНСТИТУЦИОННО КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭҺЭН ЭЛИДХЭЛ

тэсхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта).

н түрүүндэ Сове- бүрилдүүлгын, мүн й ажал ябуулгын де- тическа гол ёһонууд аа хүгжөөгдэхэ. Об- ын ажабайдалай ай- шухала асуудалнуу- шиидхэлгэдэ тэдэнэй улам ехэ болгохо араалагдаа.

ахи статьяда хэлэг- ёһоор, СССР-эй вно Совет ССР Союзда ай бүхы асуудалнуу- иидхэхэ эрхэтэй. Ню- Соведүүд гансал нюта- ха шанартай бүхы лнуудые шиидхэхэ харин өөрынгөө ха- газар дээрэ байдаг эмхинүүдэй ажал ые өөрынгөө эрхэнүү- эмжээн соо хинаха, дуулха ёһотой. Илан- үйсэдхэхы болон заа- тэдэг зургаануудай, лэн эмхинүүдэй болон та нюурнуудай ажал ын хойноһоо Сове- аг үргэлжэ хинан ха- байха ёһотой гэһэн онсолон тэмдэглэгдэн-

овно Соведэй түлөө- болзор табан жэл р, нютагай Соведүү- — хоёр хахад жэл р ута болгогдоо. Мүн э болзорнуудта сүү- һунгалга үнгэргэг- йна.

дүүдэй, тэдэнэй де- удай олониитэтэй харилсаагаа бэелүүл- арга замууд проект тодорхойлогдонхой. үд өөрынгөө ажал а тухай хүн зондо эд лэ дуулгажа бай- гагшадай үмэнэ тоо ажалшадай оруулһан л бүхэниие тон ан- айгаар хаража үзэхэ

жэлэй урда тээ дэй депутадуудай д тухай шухала хуу- аа һэн гэжэ, нүхэд, һайн мэдэнэт. Депу- й үүргые бүри дээ- ын тулада хууляар олгогдодог гол эр- элгэ мүнөө Консти- проектын текстдэ данхай.

һунгуулиин ёһо гу- шэнэ зүйл оруулаг- рбээ мүнөө хүсэндөө Конституциин ёһоор хүрэһэн хүнүүд лэ эй Верховно Советдэ аха эрхэтэй байгаа иин союзна республи- й Верховно Сове- наһатай хүнүүдэй жа болохо байгаа мүнөө 18 наһанһаа бүхы совет эрхэтэдтэ рга боломжо олгохо дурадхал оруулагдаа. аа залуушуул тухай, найдаха тухай ма- обществын зүгһөө дэжэ байгаа бодото го мүн.

ай ороной ажабай- профсоюзай, комсомо- оперативна болон оло- бусад эмхинүүдэй жэ байгаа шухала проект дотор үргэ- аруулагданхай. По- скэ, ажахын, соци- өлой асуудалнуудые лгэдэ хабаадалсаха мүн хуули гаргалгын үүсхэл гаргаха эрхэ тушаа мэдэрэгдэнхэй. бүгэдэ арадай гүрэн социальна бүлэгүүдэй хүн зоной янзануудай һые хараада абана шөө **дахин онсолон** эгдэнэ.

лшадай коллективүү- ргэ тухай зүйл мүн Конституциин проектдэ гданхай. Энэ хадаа партиин баримталдаг хала хараа шугамтай дана, мүн үйлэдбэ- үтэлбэрилгэдэ демо- ска шэнжэ шанар лтэдэ айхабтар ехэ анар олгожо байһые- аруулна.

лтэ түгэс социа- айгуулһан ушар со- хэтэдэй эрхэнүүд ту- дэһэн хуулиин дүри- э нилээд нарижуулха арга бидэндэ олгоно. «Хүн бүхэнэй сүлөөтэ хүгжэлтэ—бүгэдын сүлөөтэ хүгжэлтын эрхэ нүхэсэл мүн» гэһэн «Коммунис манифестын» суута үгэнүүд манай гүрэнэй үндэһэн шухала гол ёһониинь бодото дээрээ болоо юм. Энэ зүйл проект дотор батадхагдаа.

Совет эрхэтэдэй тэгшэ эрхэ тухай юрэнхы гол ёһон тусхай бүлэг дотор тунхаглагдана. Тэрэшэлэн эрэшүүлтэй эхэнэрнүүдэй тэгшэ эрхые хангаха, мүн национальна болон расова харьяаһаань илгадгүй эрхэтэдэй тэгшэ эрхые хангалга гэхэ зэргын шухала зүйлнүүдэй талаар социализмын түйлалтанууд айхабтар эли тодоор батадхагдаа.

Хүнүүдэй ажабайдалай эгээл гүнзэгы үндэһэ һуурида хабаатай **социально-экономическа эрхэнүүдэй үргэн ехэ комплекс** мүнөө хүсэндөө байгаа Конституци дотор хараалагданхай гэжэ мэдээжэ. Тэдэнэй удха шанар ямар гүнзэгы болооб, тэдэниие хангадаг материальна зүйлнүүд ямар баян. ямар ехэ болооб гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. Эдэ бүгэдэ шэнэ Конституциин проектдэ харуулагдаа. Хэрбээ, жэшээнь, урдань ажал хэхэ эрхэ тухай хэлэгдэһэн байгаа һаань, мүнөө энэ эрхэ мэргэжэлэй, мүн өөрынгөө дура абьяастай. бэлиг шадабаритай, мэргэжэлэй талаар бэлэдхэл болон һургуулитай тааралдуулан мэргэжэлээ һунган абаха гэһэн эрхээр нэмээгдээ, тэрэшэлэн —энэнь мүн лэ шухала байна—ниитын хэрэглэмжые хараадаа абаха ёһотой.

Саашань хэлэхэдэ, үбшэлхэдөө, мүн тэжээгшэ хүнөө алдахадаа материальна тэдхэмжэ абаха эрхэ тухай 1936 оной Конституцида хэлэгдэһэн байгаа һаань, мүнөө тус асуудал бүри үргэнөөр табигдана: бэеынгээ элүүрые хамгаалуулха эрхэ совет хүнүүдтэ лаб хангагдана. Эрдэм һургуулитай болохо эрхэ тухай юрэнхыгөөр хэлэгдэдэг байгаа һаань, мүнөө бүгэдэ ниитын уялгата дунда һуралсал тухай, техническэ мэргэжэл, дээдэ һуралсал үргэнөөр олгохо тухай мүнөө хэлэгдэнэ.

Мүн мүнөө хүсэндөө байгаа Конституци дотор хэлэгдээгүй совет эрхэтэдэй эрхэ тухай проект дотор хэлэгдэнхэй юм. Би эндэ гэр байра абаха эрхэ тухай хэлэнэб. Гэр байрын барилгын программын бэелүүлэгдэхэ зэргээр тус эрхэ улам дүүрэнээр хангагдаха юм. Гүрэн болбол кооперативна, тэрэшэлэн гэр байрын хубиин барилгада туһаламжа үзүүлхэ. Манай шэнэ Конституци хүн бүхэндэ амин шухала энэ эрхые дэлхэй дээрэ эгээ түрүүлэн шахуу тунхаглана.

СССР-эй эрхэтэдэй политическэ эрхэнүүд болон сүлөөнүүд проект дотор урдаһайхида орходоо нилээд дүүрэнээр найруулагданхай.

Гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ совет эрхэтэн бүхэнэй хабаадалсаха эрхэ тунхаглагдана. Мүн нигэжэ хабаадалсаха тодорхой түхэл янза заагдана.

Үгын, хэблэлэй, суглаануудай, митингнүүдэй, үйлсын ябадал болон жагсаалнуудай сүлөө мүнөө хүсэндөө байһан Конституцида байһан юм. Харин проект дотор эдэ гүйсэд дүүрэнээр баталан харуулагданхай. Гүрэнэй болон ниитын зургаануудта дурадхалнуудые оруулха, ажал хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые шүүмжэлхэ, тушаалта нюурнуудай ябуулганууд тушаа сүүдтэ гомдол барин хандаха, тэрэшэлэн ами наһандань, бэеынь элүүртэ, эд зөөридэнь, мүн хубиинь эрхэ сүлөөдэ, нэрэ түрэ болон нэрэ хүндэдэнь хоро хүргэлгэһөө сүүдэй зүгһөө хамгаалалга эрихэ гэһэн хүн бүхэнэй эрхэнүүд Конституцяар лаб хангагдаха гэһэн зүйлнүүдтэ нилээд ехэ нэмэлтэнүүд болохо юм.

Мүн тэрэшэлэн эрхэтэдэй эрхэнүүд болон сүлөөнүүд манай ниитын байгуулалтада эсэргүүгээр, совет арадай аша туһада хохидолтойгоор ашаглагдаха ёһогүй байһаниинь Конституциин проект дотор харуулагдаа гэжэ таанадта элитэ. Тиимэһээ эрхэнүүд болон сүлөөнүүдые эрхэтэдэй зүгһөө ашаглалга, жэшээнь, обществын болон гүрэнэй аша туһада, бусад эрхэтэдэй эрхэнүүдтэ хохидол ушаруулха ёһогүй, тэрэшэлэн политическэ эрхэнүүд хадаа ажалшадай аша туһатай таарууаар, социалис байгуулалтые бэхижүүлхэ зорилгоор олгогдоно гэжэ проект дотор сэхэ хэлэгдэнхэй.

Эхэ оронойнгоо түгэс хүсэтэй байжа, һалбаран бадаржал байгаа һаань, эсэсэй эсэстэ иимэ зүйлэй байгаал һаань, совет хүн бүхэнэй эрхэнүүд лаб хангагдаха гэжэ хүн бүхэн элеэр ойлгохо ёһотой. Харин тиихын тулада эрхэтэн бүхэн обществын үмэнэ бэелүүлхэ харюусалгаа мэдэрхэ, гүрэнэй үмэнэ, арад зоной үмэнэ бии байгаа уялгаа үнэн сэхээр дүүргэхэ ёһотой.

Тиимэһээ үнэн сэхээр, шударгыгаар ажаллаха тухай, Эхэ ороноо хамгаалха гэһэн эрхэтэнэй уялга Конституциин проект дотор онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Тэрэшэлэн совет гүрэнэй аша туһые хамгаалха, тэрэнэй түгэс хүсэ болон нэрэ хүндые бэхижүүлгэдэ туһалха, ниитын гурим сахиха ябадалда али болохоор туһалха, гүрэнэй болон ниитын эд зөөриие үрихэ, үбэршэлхэ ябадалтай тэмсэхэ, байгаалиие, тэрэнэй баялигуудые хамгаалха, соёл культурын баялигуудые зандань байлгаха тухай оролдохо тушаа эрилтэнүүд болон уялганууд анха түрүүшынхеэ Конституци дотор оруулагдаба. Тэрэшэлэн үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухай, социалис обществын нэрэ түрэдэ хүрэмөөр гэшүүд болгон тэдэниие урган хүмүүжүүлхэ тухай проект эрхэтэдые уялгална.

Гүрэн һуралсалые, эрдэм наука болон искусствые хүгжөөхэ тухай, эрхэтэдэй ажаллаха эрхэ байдал һайжаруулха, тэдэнэй олзо доходуудай хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай, ниитын хэрэглэмжын фонднуудые улам ехэ болгохо, үнэн зүбөөр хубаарилха тухай анхардаг гэжэ проектын **«Социальна хүгжэлтэ ба соёл культура»** гэһэн тусхай бүлэг соо хэлэгдэнэ. Хото болон хүдөөгэй хоорондо, ухаан бодолой ба бар хүсэнэй ажалай хоорондо бии байгаа горитой илгаануудые усадхаха, обществын улам саашадаа нэгэ янзын социальна бүридэлтэй болохо гэхэ мэтэ коммунизм тээшэ дабшаха замаймнай шухалын шухала зорилгонуудые түйлахада, гүрэн туһална гэжэ мүн лэ эндэ заагдана.

Социалис хуули сахилга, гурим заршамые саашадань бэхижүүлгэ шэнэ Конституциин проект дотор мүн лэ эли тодоор найруулагданхай.

Нүхэдүүд, мүнөө хүсэндөө байгаа Конституциин баталан абтаһанай һүүлээрхи зарим жэлнүүдтэ хуули буса хашалта хэһээлтэ хэхэ, социалис демократиин гол ёһонуудые, партийна болон гүрэнэй ажбайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые эбдэхэ ябадал үзэгдэһэн байгаа. Энэ хадаа Конституцяар тогтоогдоһон гуримуудта зүрюүгээр хэгдэдэг байгаа. Парти иимэ ябадалые эрид шууд буруушаагаа, иимэ ябадал дахинаа хэзээдэшье дабтагдахагүй.

Совет хуулинуудые нарижуулан һайжаруулха тушаа, эрхэтэдэй эрхэнүүдые хазагайруулха ямар нэгэн ябадалай лаб үзэгдэхэгүй эрхэ байдал байгуулха тушаа, засагаа хэтэрүүлэн хэрэглэлгэдэ, албан хойрог хазагайруулгануудта эсэргүү лаб найдамтай байдал байгуулха тушаа манай Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Совет ба Советскэ правительство ямар ехэ хүдэлмэри хээб гэжэ мэдээжэ. Эдэ бүхы лаб найдабаринуудые согсолһон мэтэ проект нигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Конституциие ба хуулинуудые сахиха гээшэ гүрэнэй бүхы зургаануудай ба тушаалта нюурнуудай, ниитын эмхинүүд ба эрхэтэдэй уялга мүн.

Нүхэдүүд! **Советскэ Союз — олон үндэһэ яһатанай гүрэн мүн.** СССР-эй федеративна байгууламжын гол түхэл шэнжэнүүд өөһэдыгөө бүри мүһэн харюулаа гэжэ дүй дүршэл батадхан харуулна. Тиимэһээ совет социалис федерациин түхэл янзануудта ямар нэгэн гол шухала хубилалтануудые оруулһанай хэрэггүй байна.

Союзна республикануудай бэеэ дааһан эрхэ ССР Союзаар сахин хамгаалагдадаг гэжэ 1936 оной Конституци соохидол мэтэ, энэ проект дотор заагдана. Эдэ эрхэнүүд бэелүүлэгдэдэг зандаа үлэхэ юм. Тэрээнһээ байтагай, ССР Союзай мэдэлдэ үгтэһэн асуудалнуудые союзна зургаануудые шиидхэхэдэнь, эдэ республикануудай хабаадалсаха эрхэ гэхэ мэтэ тиимэ шэнэ эрхэнүүд нэмээгдэн оруулагданхай. Гүрэнэй засагай дээдэ зургаануудаар дамжуулан, СССР-эй Верховно Советдэ хуули гаргаха үүсхэлэй эрхэ союзна республикануудта батадхан үгтэнэ.

Нүгөө талаһаань абаад харахада, СССР-эй нацинууд ба арад үндэһэтэдэй түрүү шэнжэтэйгээр ойртолсоһон ушар гүрэнэй союзна гурим бэхижүүлхэ шухала гэжэ һануулна. Олон үндэһэ яһатанай холбоото нэгэдэмэл гүрэн мүн (статья 69) гэһэн СССР-тэ үгтэһэн тодорхойлолго дотор энэ ушар харуулагданхай. Ниитэ-союзна гурим бэхижүүлгэ проектын бусад зарим дүримүүд соо элирхэйлэн харуулагданхай.

Проект дотор национально-гүрэнэй байгууламжын асуудалнуудые бүхы дэрэнь шиидхэлгэ олон үндэһэ яһатанай Союзай юрэнхы аша туһые ба тэрэниие байгуулдаг республикануудай тус тус бүриин аша туһые бодото демократическа ёһоор таарулан хангана. манай ороной бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэдэй али бүхы талаараа һалбаран мандаха, хэлбэришэгүйгөөр ойртолсохо ябадал хангана.

Манай арадай ажахын хүгжэлтын шэнэ шатые проект эли тодоор харуулна. СССР-эй экономико арадай ажахын нэгэдэмэл комплекс байжа, ороной газар дээрэхи ниитын үйлэдбэриин, хубаарилга болон андалдаанай бүхы шатануудые багтаан хамтадхана гэжэ гэрээн дотор хэлэгдэнэ.

Нэгэ тээһээ сэхэ түсэблэмэл аргаар бэелүүлэгдэдэг хүтэлбэри предприятинуудай болон нэгэдэлнүүдэй ажахын бэеэ даанхай байдал ба эдэбхи үүсхэлтэй тааралдуулагдадаг гэхэ мэтэ социалис экономикын шухала гурим батадхагданхай.

Конституциин проект дотор түбэй болон нютагуудтахи гүрэнэй зургаануудай, министерствэнүүд ба албан зургаануудай эрхэ түлөөлэлгэ тодоруулагданхай. Мүнөө хүсэндөө байһан Конституцида орходоо, энэ проект дотор союзна ба союзно-республиканска министерствэнүүдэй, албан зургаануудай нэрэнүүд дурдагдаагүй. Дүй дүршэлэй харуулһанай ёһоор, мүн тэдэнэй бүридэлэй үе үе болоод хубилгагдадаг байһые хараада абажа, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тухай тусхай хуули соо тэдэнэй нэрэнүүдые оруулаа һаа, болохотой дээрэ гэжэ тоологдоһон байгаа. Энэ хуулиие баталан абалга Конституциин проектын 135-дахи статьягай ёһоор хараалагдана.

Нүхэдүүд! Советскэ Союзай уласхоорондын байдалда болоһон гол хубилалтанууд, дэлхэйн политикада тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөнэй түйлай схээр ургаһан ушар, манай хүгжэлтын дотоодын ба гадаадын баримтануудай нягта холбоотой байһан ушар Конституциин проект дотор **СССР-эй гадаадын политика тухай тусхай бүлэг** оруулһан ябадалые шухала болгоо. Тиимэ бүлэг Конституци соо анха түрүүшынхеэ оруулагдана.

Совет гүрэн эб найрамдалай ленинскэ политикые сэхэ шууд бэелүүлнэ, арадуудай аюулгүй байдал батадхахын, уласхоорондын үргэн ехэ харилсаа холбоо байгуулхын түлөө тэмсэнэ гээд энэ бүлэг соо хэлэгдэнэ. СССР-эй гадаадын политиканинь СССР-тэ коммунизм байгуулха хэрэгтэ уласхоорондын таатай зохид байдал бии болгохо, дэлхэйн социализмын хүсэ нүлөөе улам ехэ болгохо, национальна сүлөөрэлгын ба социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай эрхилжэ байгаа тэмсэлые дэмжэхэ хэрэгтэ, ээрхэг түримхэй дайнуудые зайсуулха, элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршолгын гол ёһые шууд сэхээр бэелүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй. Советскэ Союз—социализмын дэлхэйн байгуулалтын, социалис хани нэгэдэлэй таһаршагүй хубинь мүн. Тэрэ хадаа социалис интернационализмын үндэһөөр социализмын оронуудтай хани барисаа болон холбоо харилсаа хүгжөөн бэхижүүлнэ, бэе бэедээ нүхэдэй ёһоор туһалалсана.

Социалис Эсэгэ ороноо хамгаалха тухай тусхай бүлэг анха түрүүшынхеэ оруулагданхай. Тэрээнһээ гадна, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй онсо эрхэнүүдэй тоодо ороной Оборонын Совет байгуулха, тэрэнэй бүридэлые баталха ябадал хараалагданхай.

Тобшохоноор хэлэхэдэ. СССР-эй шэнэ Конституциин проектын удхые тодорхойлһон гол зүйлнүүд гэхэдэ, иимэл даа.

Мүнөө шэнэ Конституциие хүсэндэнь оруулха хүдэлмэритэй холбоотой зорилгонууд тухай, манай орониие хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын оршом дээрэ социализмын, эб найрамдалай, дэбжэлтын хүсэнүүдэй байдалые бэхижүүлгэдэ тэрэниие баталан абалгын удха шанар тухай тогтохыемни зүбшөөгыт.

Түрүүшээр ороной **дотоодын ажабайдалда шэнэ Конституциин удха шанар тухай**.

Тэрэнэй дүримүүдые бэелүүлгэ манай гүрэнэй ажахын бүхы ажал ябуулгые, засагай, захиргаануудай органуудай бүхы хүдэлмэриие шанарай талаар шэнэ хэмжээндэ хүргэхэ ёһотой.

Нэн түрүүн һунгагдадаг органууд болохо Соведүүдэй үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгые бүри ашагтайгаар хэрэглэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Хүн зоной бүхы бүлэгүүдэй, ажалай бүхы янзын мэргэжэлэй, бүхы национальностьнуудай түлөөлэгшэд — депутадуудай 2 миллион тоотой армиин асари ехэ арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Совет засагай энэ түгэс хүсэтэй хамтын ухаан бодол бүри орёо, олон ондоо зорилгонуудые шиидхэнэ, шиидхэдэг болохо юм. Бүхы шатын гүйсэдхэхы органуудай хүдэлмэриин хойноһоо тэрэ нүлөө ехэтэй хиналта хэжэ шадаха, хэхэ ёһотойшье.

Хуули гаргалгын талаар ехэ юумэн хэгдэхэ болоно. Конституциин үндэһэ һуури дээрэ һунгалта тухай союзна хуулинуудые, Верховно Соведэй хүдэлмэриин гурим, Министрнүүдэй Совет тухай хуули, хизаарай, областьнуудай, округуудай Соведүүдэй, министерствэнүүд болон зургаануудай эрхэ түлөөлэлгые гуримшуулха хэрэгтэй болоо. Сагаа гээнгүй, союзна болон автономито республиканууд шэнэ Конституцинуудые зохёожо, баталха хэрэгтэй.

СССР-эй шэнэ Конституци болбол Совет гүрэнэй хуулинуудай суглуулбариин голынь болохо юм. Иимэ суглуулбари КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэриин ёһоор хэгдэжэ эхилэнхэй.

Гэхэтэй хамта шэнэ Конституци совет хуулинуудай эрилтэнүүдые наринаар сахилгые хангадаг бүхы органуудай хүдэлмэриие горитойхоноор һайжаруулха зэргэтэй. Прокуратура, сүүд, арбитраж, захиргаанай бусад органууд болон арадай хиналта тухай би хэлэнэб. Совет хуули ёһонуудые эбдэлгэтэй тэмсэхэдээ, ехэ эдэбхи үүсхэл гаргахые, залан сэхэ, эбсэшэгүй байхыень эдэ органуудһаа парти хүлеэнэ.

Социалис ёһоор ажахыгаа эрхилхэ бүхы гуримые, экономико болон соёл культурые хүтэлбэрилхэ түсэблэлгын болон бусад органуудай бүхы хүдэлмэриие саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулжа байха арга боломжо проект дотор байгуулагданхай, энэнь тон шухала юм. Конституци дотор тэдэнэй хэхэ гол ажал ябуулганууд тодорхойлогдонхой. Тиимэһээ энээнэйнь хүсэдөөр, тодорхойгоор дүүргэгдэхэнь, орган бүхэнэй, тушаалта нюур бүхэнэй харюусалгын дээшэлүүлэгдэхэнь шухала байна.

Конституциин эрилтэнүүдтэй өөрынгөө хүдэлмэриие бүхы шатын Соведүүдшье, правительствашье, министерствэнүүдшье, зургаануудшье, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудшье зэргэсүүлжэ байха ёһотой. Мүн партийна органуудшье Конституцяар олгогдоһон уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байнаб гэжэ гүрэнэй, ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд — коммунистнуудай үмэнэ бүри шанга эрилтэ табижа байха ёһотой.

Шэнэ Конституциие хүсэндэнь хүргэлгэ экономикые хүтэлбэрилгэдэ, гүрэнэй захиргаанууд хүдэлмэриие хинаха хэрэгтэ олон миллион совет хүнүүдэй бүри эдэбхитэйгээр оролсохые хангаха юм.

Экономикые хүтэлбэрилгэдэ централизм хэрэгтэй, хуулиин хүсэтэй юм. Зүгөөр манай ажахын хүгжэлтын олон янзын бүхы эрхэ нүхэсэлнүүдые хараадаа нарин нягтаар абаха гээшэ мүн лэ шухала байна. Тиимэһээ үйлэдбэриин коллективүүдэй үүсхэлые саашадань хүгжөөнгүйгөөр, хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай өөһэдынь эзэн ёһоной, гэжэ хэлэхэ байнаб, хабаадалгагүйгөөр энээниие түйлажа болохогүй. Социализмын эрхэ байдалда демократи болбол экономикые, обществын ажахын, соёл культурын ажабайдалай бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ шухала зэбсэг болоно.

Тиимэ дээрэһээ Конституци дотор зохёон байгуулхы түйлай ехэ нөөсэ хүсэн элсүүлэгдэнхэй. Тэрэниие эдэбхи үүсхэлтэйгээр хэрэглэхэ шухала. «...Совет Конституци ажалшадта алсаа хэнэ, саг үргэлжэ алба хэжэ байха юм, тиин социализм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ түгэс хүсэтэй зэбсэг болоно,— гээд В. И. Ленин хэлэдэг һэн. (ПСС., зохеол 36 т. 535 хууд). Коммунизм байгуулгын зэбсэг мүн. гэжэ Владимир Ильич мүнөө нэмэжэ хэлэхэ һэн хэ.

Нүхэдүүд, СССР-эй шэнэ Конституциие, хүгжэлтэ түгэс социализмын Конституциие, байгуулагдажа байһан коммунизмын Конституциие баталан абалга манай орондо түүхэтэ үйлэ хэрэг болохоһоо гадна, мүн **уласхоорондын түйлай ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг** болохонь дамжаггүй. Тэрэниие бэелүүлгэ манай Эхэ ороной хилын саана холуур даан сагай гүнзэгы нүлөө зүүлжэ байха юм.

Манай шэнэ Конституци болбол социалис демократиие бүри батаар, гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлжэ, социалис гүрэн ямараар хүгжэжэ байнаб гэжэ, социалис демократи гээшэ юун гээшэб, тэрэнэй удхань юуб гэжэ бүхы дэлхэйдэ эли тодоор харуулха юм. Манай Конституци болбол гүрэнэй болон обществын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ үргэн арадай олониитын бодотоор, саг үргэлжэ бүри үргэнөөр хабаадажа байһанай олон ондоо түхэл янзые, түйлай ехэ дэлисые харуулха юм. Энээниие гансал капиталистнуудай үсөөхэн тоотой ангиин хүтэлбэрилжэ байһан буржуазиин оронууд мэдэдэггүй юм.

Манай шэнэ Конституциие уншахадаа, хүнүүд социалис обществын эрхэтэдэй эрхэнүүдэй ба сүлөөнүүдэй үргэн ехэ, олон янзын байһые бүри элитээр харадаг болохо юм. Илгаагүй бүхы арадай, тэрэнэй бүхы ангинуудай, бүлэгүүдэй баян дэлгэр байдалые соёл культурые таһалгаряагайгөөр хүгжөөхэ гэһэн уг зорилгые урдаа табиһан, энэ уг зорилгые түйлахын тула эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байһан гүрэниие тэрэнэй дүримүүд дотор дэлхэй хараха байна.

Эсэстээ, өөрынгөө арадай аша туһада, дэлхэйн бусад бүхы арадуудай аша туһада гадаадынгаа политикын эгээн дээдын гол ёһо болгон, «эб найрамдал» гэһэн үгые илаһан социализмын гүрэн туг дээрээ хэтэ мүнхэдөө бэшэнхэй гэжэ манай шэнэ Конституци үнэмшэстэйгөөр харуулха юм.

Советскэ Союзай шэнэ Конституци дэлхэйн социализмын дүршэлэй ниитын баялигые арьбадхаха байһаниинь дамжаггүй.

Тэрээн дотор согсолоһон харуулагдаһан илаһан социализмын түйлалтанууд һаяхан социалис хүгжэлтын замые шэлэн абаһан оронуудай арадуудта зоригжуулхы үльгэр жэшээ болохо байна.

Өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө, капиталис мүлжэлгын дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө тэмсэлдэнь капиталай оронуудай ажалша олониитэдэ этигэл найдабари эдэ түйлалтанууд нэмэн түрүүлхэ байна.

Демократи ба хүнэй эрхэ сүлөө тухай буржуазиин ба ревизионис номнолой хазагайруулһан, гутааһан ойлгомжын орондо бидэнэр социалис обществын эрхэтэнэй эгээн хүсэд дүүрэн, бодото бүхы эрхэ сүлөө ба уялгануудые соносхонобди. Түүхын сэгнэлтэдэ бидэнэр Коммунис партиин хүтэлбэри доро хүдэлмэрэшэн ангиин засагай ашаар түйлагдаһан ажалшадай бүхэли үе сагай бодото түйлалтануудые табинабди.

Нүхэдүүд! Партиин XXV съезд дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, Пленумэй баталһан шэнэ Конституциин проект бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха ёһотой гэжэ ЦК-гай Политбюро тоолоно. Энэ хадаа **ехэ дэлисэтэй, удха шанартай хүдэлмэри** маниие угтажа байна гэһэн удхатай юм.

Революциин түйлаһан гол түйлалтануудые, шэнэ общество байгуулгадаа манай гаталжа гараһан зам харуулһан документ совет арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдахань гээшэ. Тиимэ дээрэһээ Октябриин революциин 60 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэл, шэнэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ —энэ хадаа хоорондоо нягта холбоотой. бэе бэедээ нэмэлтэ болоһон хэмжээ ябуулганууд гээшэ.

Конституциин проектые эгээн үргэнөөр. сүлөөтэйгөөр, һайнаар зүбшэн хэлсэлгые хангаха, энэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадые, хүн зоной бүхы бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдые хабаадуулха, иимэ зорилгоор манайда байгуулагдаһан ниитын бүхы янзын ажал ябуулгые хэрэглэхэ—иимэ зорилго манай үмэнэ табигдана.

Ажалшадһаа олон ондоо аргаар орохо ажаглалтанууд болон дурадхалнуудые бүридхэлдэ абаха һайн албаниие байгуулха шухала.

Конституциин проектые ниитээрээ зүбшэн хэлсэлгын үедэ партийна, совет, ажахын захиргаануудай бүхы шатын бодото ажал ябуулга ажалшадай хараа доро табигдаха юм гэжэ мэдэхэ шухала. Хүнүүдэй анхарал татаһан шухала асуудалнууд тухай, шиидхэгдээгүй зорилгонууд тухай, хүдэлмэриин али али дутагдалнууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энээндэ бэлэн байха хэрэгтэй. Шүүмжэлэл ба дурадхалнуудта саг дары, тодорхойгоор харюусаха. шухала хэрэгтэй болоһон газарта ажал хэрэгые һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха шухала.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар партиин хүтэлбэри доро совет арадай оролдосотой шанга ажал хэжэ байһан үедэ шэнэ Конституци зүбшэн хэлсэлгые ондоогоор дэлгэрүүлхэмнай. Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ болбол **ороной ниитын бүхы ажбайдалые саашадань эдибхижүүлгэдэ туһалха юм.** Тэрэ хадаа арад зоной дунда зохеон байгуулхы шэнэ хүсэнүүдые үүсхэхэ, социалис мүрысөөндэ шэнэ дэлисэ оруулха, даалгагдаһан хэрэгэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ байна.

Партийна организацинууд, партийна органууд Конституци зүбшэн хэлсэлгын үргэн дэлисэдэ туһалха, тэрээндэ политическэ сэхэ, эли тодо шэглэл оруулха уялгатай. Хэрбээ тэдэнэр энээниие зүбөөр хэжэ шадаа һаань, энэ жэлэй, СССР-эй шэнэ Конституци абаһан, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн жэлэй политическэ, экономическа үрэ дүнгүүдые һайжаруулхань дамжаггүй.

Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ—Соведүүдэй эгээн дүтын хэрэг мүн. Энэ хүдэлмэриие эмхидхэхэдээ, тэдэнэр ороной наһаа гүйсэһэн бүхы хүн зониие хабаадуулха ёһотой. Мүнөө бүхы республикануудта нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэлэдхэл ябажа байна. Энээниие шадамараар хэрэглэхэ шухала. Шэнээр һунгагдаһан нютагай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ туһатай байжа магадгүй.

Шэнэ Конституциие зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень бидэнэр манай олониитын организацинуудһаа нэн түрүүн профсоюзууд болон комсомолһоо, зохеохы ажалтай союзууд болон организацинуудһаа, научна эмхи зургаануудһаа хүлеэнэбди.

Олониитэдэ мэдээсэл хүргэдэг хэрэгсэлнүүд онсо үүргэ дүүргэхэ болоно. Зүбшэн хэлсэлгын ябасые шадабаритайгаар, эли тодоор харуулха, ажалшадай үгэдэ хүндэмүүшэ ёһоор хандаха —эдэ бүхы эрилтэнүүд манай хэблэлэй. радио болон телевидениин үмэнэ табигдана.

Нүхэдүүд, богонихон хэлэхэдэ, шэнэ Конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ манай бүхы организацинуудта, манай бүхы кадрнуудта нэн түрүүнэй удха шанартай хэрэг болохо ёһотой.

Нүхэдүүд, СССР-эй шэнэ Конституциие баталан абалга ороной политическэ түүхэдэ шухала шата болохо юм гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ шухала гэжэ би үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэхые хүсэнэб. Энэ хадаа коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ мүн эрхэ сүлөөгэй, хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын, газар дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай түлөө бүхы дэлхэйн ажалшадай тэмсэлэй интернациональна хэрэгтэ манай ленинскэ партиин. бүхы совет арадай оруулһан үшөө нэгэ түүхэтэ хубита болохо юм.

Хилын саанаһаа

телефон
телеграф
радио

ВАНА

ОТОНУУДЫЕ БАЛСАА

ТАСС

Кубые США-да түлөөлхэ һаг Вашингтондохи Чехословакиин посольстводо, ША-е Гаванада түлөөлхэ һаг Гаванадахи Швейца- иин посольстводо нэгэн до- нээхэ тухай асуудалаар Чехословакиин посольстводо, Кубын Республика ба Холбоото Штадууд хоорондоо нотонуудые абалсаба.

Кубын МИД-эй мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, иигэжэ ойлголсоһон ушар хоёр правительствын хоорондын холбооe хүнгэдхэхэ, хоёр ороной эрхэтэдэй хэрэглэмжые урда тээхиһээ үлүү үргэнөөр консульско гуримаар хангаха арга олгохо болоно.

ВЬЕНТЬЯН

ЛНДР-эй МИД-эй БУРУУШААЛ

ТАСС

ЛНДР-тэ эсэргүү зэбсэгтэ добтолгонуудай Таиландын сэрэгшэдээр таһалгаряагүй хэгдэжэ байһантайнь дашарамдуулан, Лаосой Арадай-Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерство Таиландын правительствада буруушаалай ното эльгээбэ. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: майн 20-до Таиландын ВВС-эй «Ф-105» гэжэ истребитель-бомбардировщик ЛНДР-эй агаарай дайда худар ороһон юм. Гэхэтэй хамта Лаосой Саябури провинцидахи Сомпой гэжэ деревни Таиландын газар дээрэһээ хүнгэн ба хүндэ артиллереэр буудагдаһан, мүн Лаосһоо зугадаһан үймөөшэд ба Таиландын солдадууд ЛНДР-эй газар дайда руу гурбан километр нэбтэрэн ороһон байгаа. Лаосой арадай сэрэгшэд арилха баатай болоо.

Эдэ зэбсэгтэ добтолгонуудынь Лаосой газар дайдын бүрин бүтэн байлгые, бүрин сүлөөе бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гэжэ ното дотор саашадаа хэлэгдэнэ.

Лаосто эсэргүү дайсан харша ябуулгануудаа болюулха эрилтэ Лаосой Арадай-Демократическа Республикын правительство Таиландын правительствын урда табина.

БЕЙРУТ

Интервенциии аюулта замаар

ТАСС

Эфиопиин дотоодын хэрэгүүдтэ Судан зэбсэгэй хүсөөр хамаарана гэжэ Суданай президент Дж. Нимейри мэдэрбэ. Мүнөө Судан, үнэндөө, «Эфиопитой дайнай байдалда оронхой гэжэ «Ас-Сайяд» гэдэг газетэдэ үгэһэн интервью доторoo тэрэ мэдүүлээ.

«Эфиопиин зарим угсаатад Суданай газар дээрэ, зариманиинь — Эфиопидо ажаһуудаг» гэһэн шалтагаануудые дурдан, ОАЕ-гэй гэшүүн сүлөөтэ африкан гүрэнэй хэрэгүүдтэ хамааралгана зүбшүүлхэ гэжэ Дж. Нимейри һэдэнэ. Тиихэтээ хамта Эфиопиие элдэбээр муушална, шэнэ «һэргылхы ябуулгануудые хэхээр» занана. Эфиопиин засаг захиргаанда эсэргүү ябуулгануудые хэхыень Эфиопиин хүршэ оронуудые сэхэ тухирна.

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). Суданай засаг баригша бүлэгүүд арадай революциин түйлалтануудые усадхаха, Эфиопиин газар дайдын бүтэн бүрин байлгые һандааха зорилгоор Эфиопиин дотоодын хэрэгүүдтэ зэбсэгэй хүсөөр хамааралгаа улам үргэдхэжэ байна», — гэжэ Эфиопиин мэдээсэлэй ба национальна хараа шэглэл тодорхойлдог министерствын түлөөлэгшэ эндэ мэдүүлбэ. Эдэ бүлэгүүд ээрхэг түримхэй ябуулгануудтаа араб хархис ёһо гуримуудай, тэдэнэй араһаань тухирдаг США түрүүтэй уласхоорондын империализмын дэмжэлгэдэ түшэглэнэ.

Судан хорото һанаашалгануудаа бэелүүлхын тула, Эфиопиин социалис хараа шэглэлдэ эсэргүү дотоодын хархис этэгээдүүдые хэрэглэнэ гэжэ тэрэ түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Саяанһаа Витим хүрэтэр

КРЕМЛИИН ОРДОНОЙ СЦЕНЭ ДЭЭРЭ

Уран һайханай Бүхэсоюзна 1-дэхи фестивалиин түгэсхэлэй харалгада хабаадажа, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн манай республикын түлөөлэгшэд мэнэ һая Кремлиин ордоной сценэ дээрэ бэлиг, шадабаряа харуулба.

Буряадай хоровой бүлгэмэй Евгения Зориктуева, Валентина Николаева, Вера Миткинова, монгол студент Цыренбат ба бусад хүгжэмшэд ятаг дээрэ буряад болон монгол аялгануудые ханхинуулжа, москвагайхидай һайшаалда хүртэбэ.

Михаил Заславскиин найруулһан «Байгалай сэсэг» гэһэн хатарта «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин басагад хабаадана. Уянгата һайхан хүгжэм доро уян матаргайтай басагад һалбаһан ургы сэсэг мэтэ Байгалай һэбшээндэ долгилжо байһандал харагдаа.

Н. НАМСАРАЕВ.

ЗУРАГ БУУЛГАГШАДАЙ СЕМИНАР

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ республикын болон аймагай газетэнүүдэй фотокорреспондентнүүдэй семинар боложо дүүрэбэ.

Журналистнуудай холбооной правлениин зарлаһан гурбан үдэрэй семинарта гол түлэб практическа хэшээлнүүд боложо, тэрэнии фотохэрэгүүдэй мэдээжэ мэргэжэлтэн, СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн нүхэр М. М. Минеев хүтэлбэрилөө. Журналистнуудай холбооной фотосекциин гэшүүд нүхэд С. Ц. Балдуев, Ф. Ф. Сорокин, Ц. Б. Цыренжапов гэгшэд аймагуудай газетэнүүдтэ гаргагдаһан фото-зурагуудай шэнжэлэлгэнүүдые хээ.

Семинарай түгэсхэлдэ фотокорреспондентнүүд хүдэлмэриингөө дүй дүршэл андалдалсаһан, фотоискусствын аргаар партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые үргэн арадта ойлгуулха талаар ажал хэрэгээ саашадань һайжаруулха тушаа һанамжануудаа хэлэһэн байна.

Ц. ДУГАРОВ.

АМАН ҮГЫН ЖУРНАЛ

Хори тосхоной соёлой байшанда «Совет хүндэ-совет хуули» гэһэн аман үгын журналай үдэшэ болобо. Тэндэ сугларһан олон ажалшад, алба хаагшадай урда аймагай арадай судья У. Я. Алборов, ахамад инспектор Г. И. Шадонов, аймагай прокурор А. Ф. Покацкий гэгшэд Совет хуули тухай һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ Тиихэдэ сугларагшадай олон асуудалда тобшохон харюу үгэһэн байна.

В. СИВКОВ.

КИНОЛЕКТОРИ ЭМХИДХЭГДЭЭ

Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан кинолектори «Восток» кинотеатрта эмхидхэгдэнэ.

Март һараһаа эхилээд союзна республикануудай ажахын ба соёл культурын туйлалтанууд тухай фильмнүүд харуулагдажа эхилээ һэн. Жэшээлхэдэ, Литвын, Армениин, Латвиин союзна республикануудай ажабайдал, хүгжэлтэтэй харагшад танилсаһан байха. 1977 ондо харуулагдаха ёһотой фильмнүүдэй түсэб кинотеатрай фойе соо бултанай анхаралда үлгэгдэнхэй. Совет орон дотор болоһон агууехэ хубилалтанууд энэ кинотеатрай экран дээрэ дэлгэрэнгыгээр харуулагдаха.

* * *

Агуу Октябриин алдарта ойдо зорюулагдаһан материалнуудые тайлбарилха, хүн зондо ойлгуулха хэрэгтэ 63-дахи домоуправлениин дэргэдэхи партийна организаци ехэхэн юумэ хэнэ. Пенсидэ үнинэй гаранхай коммунистнууд П. В. Шибико, Д. М. Матхеев, М. С. Богадаев ба бусадшье Эхэ оронойнгоо ажахын ургалтын шатанууд тухай хүн зоной дунда хөөрэлдөө эмхидхэдэг Улаан-Үдэ хотын түүхэ тушаа элидхэл хэдэг юм.

Ф. СТЕПАНОВ

Гастрольдо гараба

Буряадай филармониин «Байгалай ритмнүүд» гэжэ эстрадна ансамбль Тувагай АССР-эй ажалшадта айлшалан ошобо. Тэдэнэр тус республикын хото городуудаар, тосхон һууринуудаар хатар, наадаяа харуулха юм.

«Байгалай ритмнүүд» гэжэ эстрадна ансамблиин бүридэлдэ Буряадай АССР-эй арадай артистка К. Шулунова, «Якутск-77» гэжэ совет дуу гүйсэдхэгшэдэй зональна конкурсын лауреат Г. Кондратьева, иллюзионист В. Цыренжапов, дуушад Д. Хунтохеева, М. Богомагов, хатаршан С. Халбаева, конферансье Г. Кузнецов, гимнастка Ж. Ширапова, Н. Селезневой хүтэлбэрилдэг инструментальна ансамбль ороно.

Ансамблиин программада совет, буряад композиторнуудай дуу, хатар ба бусад номернууд харуулагдаха юм. Зарим тэдыень нэрлэбэл, С. Манжигеевэй «Шамхандаа», А. Андреевэй «Песня о родной земле», Соловьёв-Седойн «Смуглянка», А. Пономаренкын «Не кричите, журавли» гэхэ мэтэ дуунууд, «Ягаруухай» гэжэ нэрэтэй буряад хатар, энэдхэг хатар болон бусад оролсоно.

Буряадай АССР-эй арадай артистка К. Шулунова ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ юм. Мүнөө үедэ ансамблиин коллектив Кызыл городто хатар наадаяа харуулаад, Эрзенскэ районой ажалшадта айлшалан ошобо. Тэдэнэр нэгэ һарын туршада Тувагай АССР-эй ажалшадай урда наадаяа харуулха юм.

Ж. ДАНДАРОВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Мүнөө жэл һургуули дүүргэхэеэ байһан үхибүүдтэй уулзалга аймагай библиотекэ соо болобо. Тэндэ сугларагшадай урда үнинэй коммунист Б. М. Марзаев Аха нютагта совет засагай анха түрүүн тогтоһон тухай, аймагай үнгэрһэн үе сагай түүхэ, хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ, үхибүүдые һонирхуулаа.

Б. УРБАЕВ.

НҮХЭДЭЙ АМАРШАЛГА

Оёдолой «Туяна» нэгэдэлэй гол предприятиин нэгэдэхи цехэй хүдэлмэришэн Лукерья Халиевна Мингаевагай 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, тэрэнии суг хүдэлдэг нүхэдынь халуунаар амаршалба. Коллективэй зүгһөө оёдолшондо үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

Энэ коллективтэ хүдэлжэ байһан хүнэй 18 наһатай, 50-тай болоходо иигэжэ амаршалдаг ёһо заншалтай. Тэрэшэлэн хэн нэгэнэй пенсиин наһа гүйсэхэдэ гү, али түрэл предприятидаа 15 жэл хүдэлһэнтэйнь дашарамдуулан, коллектив тэрэ хүндэ бэлэг барюулдаг байна.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
Улаан-Үдэ.

Олондо баяр асарагша

Улаан-Үдын дурасхаалта бэлэгүүдэй фабрикада залуу, бэлигтэй хүдэлмэрилэгшэд олоор хүдэлдэг. Тэдэнэй дундаһаа Людмила Анпиногова нэрлэхэдэ болоно. Тэрэ бэлэн болоһон хүүгэдэй хубсаһанда элдэб үнгын угалзануудые оёдог. Тиихэдэнь бишыхан самса, костюмууд һураггүй гоё, бүришье таатай зохид болошодог. Мүн лэ хубсаһа шэмэглэхэдээ, буряад арадай угалзануудай баялиг шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шадана.

Түмэр дээрэ уралал хэдэг Константин Балдакшинов хутагын гадаада түхэлые гайхамаар гоё болгожорхидог. Залуу уран гартан бэшэшье элдэб дурасхаалта бэлэгүүдые хүнэй нюдэ баясуулмаар, шадамар бэрхээр шэмэглэнэ. Константин коллектив соогоо хүндэтэй, түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо оролсодог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу мастер К. Балдашкинов ажалдаа.

А ШУЛУНОВОЙ
фототекст.

АЮУЛТАЙ БУЛАША

Һаеын дулаан үдэрнүүдтэ Тимлюйн тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр П. Рубцова огород соогоо хүдэлмэри хэжэ байба Хорёогой захада ургаһан халаахайн үндэһэ малтаха гэжэ хүрзөө хадхахадань, хатуу юумэн дайралдашаба. Саашань малтахадаа мэдэгдээгүй нэгэ түмэр гаргаба. П. Рубцова аюул тухай һэжэглээшьегүй һаа, түхэл маягынь һонирхон гайхажа, тэрэ булашаяа эрэшүүлдэ харуулба. Тэрэнь «лимонка» граната байшаба.

Уданшьегүй милициин лейтенант А. А. Малюткин ерэжэ хараад, сапернуудые дуудажа ерүүлбэ. Энэ г та таби гаран жэлдэ га булаатай хэбтээ гэжэ жэлтэд тодорхойлон ш бэд. Тиигээд тусхай т рэлгын туһаламжаар тай булаша тэһэлэг үгы хэгдэбэ.

Граждан дайнай үе нютагаар зарим тэды т даанууд болоһон юм. мэ тула үшөөшье ии лашанууд дайралдажа гадгүй. Энэ ушарһаа хин болон үхибүүдэн ойлгууламжын хүдэ ябуулагдана.

М. КАШИРИХИ

ИЮНЬ ҺАРА ЯМАР БАЙХАБ?

Хабарай һүүлшын һарын гурбадахи арбан хоногто, мүн түрүүшыншье хоёр арбан хоногуудта һэрюун, заримдаа хүйтэншэг, шанга һалхитайшье үдэрнүүд тогтууритай байба.

Майн һүүлшын арбан хоногто агаарай температура 5-10 градус хүрэтэр дулаараа. Нёдондо жэлэй энэ үеын температуратай сасуулаад үзэбэл, термометрэй ртуть 1-2 градус доошоо ороһон байба. Тус арбан хоногой түрүүшын хахадта һүниндөө -2, -6 градус хүйтэрөө һэн.

Урда аймагуудта майн 27-һоо дулааржа. үдэр хоногой дунда зэргын температура тогтууритай болоо. Иигэжэ хабарай хуудам саг дүүрэжэ, одоол зунай зулгыхан үдэрнүүд һубарижа эхилбэ.

Шииг нойтон элбэгээр ороогүй, ехэнхинь бага сага ороод болишодог байгаа. Илангаяа ехэ шииг нойтон Захааминай, Зэдын, Баунтын аймагуудта орожо, нэгэ хоногой туршада эндэ миллиметртэ хүрөө. М Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, лэнгын аймагуудта 16 лиметртэ хүрэтэр нойтон унаа.

Поли дээрэ орооһо най эшэхэнүүд бу даа. 1 дүрбэлжэн метр зарта 350-400 урга эшэнүүд гарана. Га хүрьһэн 10 сантиметр зэгыдэ 10-14 градус хү дулаасаа.

Шииг нойтоор дут хүйтэн үдэрнүүдэй һуб хада, сабшалангай гоон муугаар ургаа. Ма рын һүүлшын үдэртэ н ной үндэр 3-8 сантимет лоһон байна.

Зунай түрүүшын һа агаарай дунда зэргын те ратура 15-18 градус Һарын туршада 25—50 лиметр шииг нойтон о Ехэнхи үдэрнүүд с байхаар хүлеэгдэнэ. Ию тэн ба һүүл багта бүр

АНГУУШАД—ЗУНАЙ САГТА

Баунтын аймагай коопзверопромхозой ангуушад болон ан үсхэбэрилэгшэд агнууриин хаһые һайн үнгэргөө. Жэшээнь, энэ жэлэй түрүүшын кварталда арбан долоон мянган түхэригэй ангай һайн шанартай арһа бэлэдхэжэ гүрэндөө тушааха түсэбтэй һаа, тэрэнээ хори гаран мянган түхэригтэ хүргэһэн байна.

Мүнөө үедэ аймагай ангуушад, үбэлэйнгөө байра байдал заһана, үбэлэй сагта ангуудай эдихэ үбһэ, эмдэ ородог ургамал болон жэмэс, һархяаг суглуулха хүдэлмэридэ бэлэдхэл хэжэ байна.

Багдаринай, Окуневскын ан үсхэбэрилэгшэд ерэхэ жэлэй агнууриин хаһада ангай арһа гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ, һайн олзотой байхын тула ехэ ажал хэнэ. Тиихэдэ халтар хара үнэгэнэй түл олоор абахын тула тэдэнэй байра байдал һайжаруулна.

Г. ГИЛЬБУХ.

Хяагтын аймагта

ХҮНДЭТЭЙ ЛЕКТОР

Манай аймагта бэрхэ лекторнүүд олон. Жэшээнь, С. Ч. Бадмаев, О. П. Климов, А. К. Сурмач, Р. Ф. Тугутов болон бусад. Тэдэнэй нэгэн Родион Филиппович Тугутов тухайда тобшохоноор хөөрэхэдэ ниимэ. Энэ хүмнай нилээд дүршэл ехэтэй, ехэ юумэ үзэһэн, хараһан юм. Городой элдэб эмхи зургаан, үйлэдбэриин газарнуудта һонирхолтой лекци уншахынгаа хажуугаар урданай һонин зүйлнүүдые хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ суглуулдаг, энэ хэрэгтэ зон нүхэдөө олоор хабаадуулхые оролдодог.

Эдэ үдэрнүүдтэ Мөөрөөшын, Хяагтын, «Пограничный» совхозуудай ажалшадта, «Хяагта городой тогтоһоор 250 жэлэй ойдо», — гэһэн темээр һонирхолтой лекци уншаа.

Родион Филипповичэй лекцидэ хүн зон хододоо олон байдаг, һонин асуудал һурадаг. Р. Ф. Тугутовай лекторскэ путевко дээрэ харабал «Ехэ һонин лекци байба. Үшөө ерэжэ байгыт. Үнэн зүрхэнһөө баяр хүргэнэбди» — гэһэн һайшаалай үгэнүүд бэшээтэй байдаг.

АГИТ БРИГАДА АЯНШАЛНА

Хяагтын соёлой байшангай агитбригада аймаг дотороо мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Жэлэй дүрбэн сагта хүдөө нютагуудаар аяншалжа, колхоз, совхозой ажалшадта һонирхолтой концерт наада харуулдаг.

Эндэ һаяхан тус коллективэй бүлэг артистнар Хяагтын совхозой полевой стануудта хүрэжэ, механизаторнуудай урда шог зугаатай, хүхюун дорюун дуу, хатар табижа, бултанай альга ташалгаар угтуулба.

Илангаяа Л. Гэрдиенко, Л. Купцова, В. Курбатская, Л. Потемкина гэгшэдэй дуулаһан дуунууд бултанай сэдьхэл хүдэлгөө. Мүн тиихэдэ Г. Яковлев, В. Малыгин хоерой гүйсэдхэһэн «Горс тракториста» гэжэ шог егто сценкэ һайшаагдаа. Мүнөө агитбригадын коллектив ээлжээтэ аяншалгадаа гарахань.

СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ИЛАЛТА

Командаараа шатараар «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын шатарай клуб соо боложо дүүрэбэ. Найман команда энэ нааданда хабаадаһан байгаа.

Һүүлшын наймадахи нааданда гол түлэб хүгжэмэй училищиин багшанарһаа бүридэһэн соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой суглуулагдамал команда Зүүн Сибириин культурын институдай шатаршадтай уулзахадаа, 4:0 тоотойгоор шүүгээ. Сажинов—Зарецкиие, Шагжиев—Двоеглазовые, Ванчиков—Савельевые, Санжина—Семеновае илаба.

Иигэжэ соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой суглуулагдамал команда 22,5 очко абажа, «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй чемпион болоо. Буряадай геологическа управлениин түлөөлэгшэд эдэнэрһээ 3 очкогоор гээгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Пионернүүдэй байшангай хоёрдохи команда 16 очкотойгоор шангай һуурида гараһан байна.

Нэгэдэхи хюлгэ дээрэ республикын статистическэ управлениин хүдэлмэрилэгшэ Б. Митыпов—5,5, хоёрдохи хюлгэ дээрэ хүгжэмэй училищиин багша А. Шагжиев—7, гурбадахи хюлгэ дээрэ Улаан-Үдын 2-дохи дунда һургуулиин 6-дахи классай һурагша Андрюша Николаев 7-һоо 5 очко абажа эрхимлэбэ. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа С. Санжина 7-һоо 6 очко абажа, онсо шалгарһан байха юм.

Илагшадта «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй дамжуулгын кубок, 1 шатын диплом, вымпел болон үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

АЗА ТАЛААН

Улаан-Үдэ хотын эр В. Ф. Молчанов спор лоторейн нааданда хо хабаадалсадаг юм. Е дэ гурба дүрбэн нөмер даг байгаа. Тэрэ «Спо тогой», «Спортлото- һүүлшын наадануудай дэ 49 номерой 5 номе таажа. 3637 түхэригэй бэридэ хүртэбэ.

Манай республика «Спортлотогой» бии бо сагһаа хойшо В. Ф. М нов оролдоол хоёрхон данһаа бэшэндэнь ходо баададаг байба.

Мүн Новоселенгинск хондо ажаһуудаг О. Ц. дукова һаяхан наадажа һэншье һаа 49 номеро быень тааха, аза тала байба. Үшөө тиихэдэ В Сенотрусов 1972 онһоо шо наадажа ябахадаа « тлотогой» зуудахи на да 2859 түхэригэй шүү дэ хүртэбэ.

Т. ДАРХАНОВ
«Спортлотогой» Бур зональна управлениин лагша инструктор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июниин 5-һаа 12 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 7.55 — Дамжуулгын программа. 3.00 — Шэнэ һонин. 8.40 — «Зарядкада зогсогты!» 8.30 — «Будильник». 9.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 10.00 — «Мүнөөдэр — мелиораторай үдэр». СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр Е. Е. Алексеевскиин үгэ хэлэлгэ. 10.15 — Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой үхибүүдэй ехэ хоорой концерт. 11.15 — «Бүхы юумэ мэдэхэ дуратайб» — киножурнал. 11.30 — «Хүдөөгэй час». 12.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 13.00 — Боксоор Европын чемпионат. 14.00 — «Эганы большого пути», «Живые и мёртвые» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 15.45 — «Залуушуултай зэргэлээд». С. Залыгинай залуу уран зохёолшодтой уулзалга. 16.35 — «Танай бэшэгүүдээр» — хүгжэмтэ дамжуулга. 17.20 — Уласхоорондын һонин. 17.50 — «Залхуу тухай онтохон» — мультфильм. 16.00 — Шэнэ һонин. 18.15—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 19.15 — «Первый рейс» — уран һайханай фильм. 20.30 — «Ажалшадай уран һайханай бүлгэмүүдэй уран бэлигтэнэй бүхэсоюзна фестиваль. РСФСР-эй уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай түгэсхэлэй концерт. 21.00 — «Время». 21.30 — РСФСР-эй уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай концертын үргэлжэлэл. 23.30 — Дамжуулгын программа.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2» 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00—17.25—Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Онтохондо айлшаар», «Эгей, кроха!»—уран һайханай фильм. 10.10—«Ан амитадай ажамидарал»: 11.10—Забһарлалга. 13.50 — Дамжуулгын программа. 13.55 — Баримтата фильмүүдэй программа. 14.40 — Марк. Твен. «Принц и нищий». 15.20—В. Крапивин. «Мальчик со шпагой» — телевизионно олон серитэй зүжэг. 1-дэхи сери.

Улаан-Үдэ. 16.25 — Октябриин 60 — жэлэй ойдо. «Эсэгэнэрэйнгээ замаар» (буряадаар) 17.00 — «Светофор» гэжэ телевизионно викторинын түгэсхэлэй тур.

«Орбита-2». 17.35 — — **«Ростовско областиин ажалшад мүрысэнэ».** КПСС-эй Ростовско обкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Бондаренко дамжуулгада хабаадалсаха. 18.20 —«Отец большой семьи» — телевизионно зүжэг (түрүүшынхеэ харуулагдаха) 1-дэхи ба 2-дохи хуби. 20.30—«Время». 21.00 — Боксоор Европын чемпионат. Түгэсхэл. ГДР-һээ дамжуулга. 23.00 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 16.25 Эжын һургуули». 16.55 — «Зунтай уулзалга», Совет болон ород поэдүүдэй шүлэгүүд. Москвагай һурагшад уншаха.

Улаан-Үдэ. 17.25 — «Факел». Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 18.05 Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильм «Снегурочка». 19.05 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 19.25 — «Прогресс» программа. 19.55 — Баримтата киноочеркнуудай программа. 20.55 — «Угрюм-река» — телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери).

ВТОРНИК, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00—17.30 — 18.20 — Шэнэ һонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Сказка про лень» — мультфильм. 8.40 «Отец большой семьи» — — телевизионно зүжэг (1-дэхи ба 2-дохи хуби). 10.50 — Забһарлалга. 13. 55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — Баримтата фильмүүдэй программа. 14.40—«Ном. Саг. Уншагша. 15.10 — В. Крапивин. «Мальчик со шпагой» телевизионно олон серитэй зүжэг (2-дохи сери). 16.15 — «Москвагай хүдэлмэришэдэй уялга». 16.45 — «Нэгэниинь бултанай түлөө, бултадаа нэгэнэй нэйнгэе түлөө». 17.45 — — «Зураг бүридэнь-наран».

Улаан - Үдэ. 18.00 — **«Социалис мүрысөөн тухай тэмдэглэл».** 18.30 — «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал.

«Орбита-2» 18.45 —«Хүн ба хуули». 19.15—«Середина жизни» — телевизионно уран һайханай фильм. 1-дэхи сери). 20.30—«Время». 21.00 — «Весна в Вене». Хүгжэмтэ программа. Австриһаа дамжуулга. 22.25 — Бүхэ барилдаагаар Европын чемпионат. Турциһаа дамжуулга. 22. 55 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита 2». 18.00—«Карпадай уулзалганууд (фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 18.45—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно зүжэг. «Калиф — аист». 19.45—Хүдөө ажахы тухай баримтата фильмүүдэй программа. 21.00—Телевизионно һонин. 21.20—«Угрюм-река»—телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери).

СРЕДА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00—17.30—19.05—Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30—«Середина жизни» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 9.45—«Хүн ба хуули». 10.15 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.15—Забһарлалга. 13.55—Дамжуулгын программа. 14.00—«Шинии ажал ба шинии амжалтанууд». Киногой программа. 15.05 — В. Маяковский. «Кем быть?» 15.30—В. Крапивин «Мальчик со шпагой». Телевизионно олон серитэй зүжэг (3-дахи сери). 16.15—«Мүнөө сагай эрдэм наука». 16.45—«Горнистнар, харюусагты!». 17.45—«Райкомой секретарь. Телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.35—«Туһалбариин ажахы ашагтай». 19.15—Хүгжэмтэ антракт.

«Орбита-2». 19.25—«Середина жизни»—телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 20.30—«Время». 21.00 «Когда поют солдаты — фильм-концерт. 21.50 — «Чудо-чудное, диво-дивное». — Хохломско мастернуудай зурагууд тухай телевизионно баримтата фильм. 22.20 — Уран һайханай гимнастикаар СССР-эй чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.50—Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа.

«Орбита-2. 18.35—«Спортлотогой» тираж. 18.45 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг».

Улаан-Үдэ. 19.25—«Энээниие хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой». 19.45—«Сюрприз табачного короля»—баримтата фильм. 20.05—«Хүгжэлтэ түгэс социализмын демократи» (буряадаар хөөрэлдөөн) 20.25—Владимир Макаров дуулаха (фильм-концерт). 20.55—Телевизионно һонин. 21.15—«Угрюм-река» (3-дахи сери).

ЧЕТВЕРГ, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00—17.30—21.40—Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30—«Середина жизни» (2-дохи сери). 9.35—РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша В. Мержанов наадаха (фортепьяно). 10.10 — «Манай намтар. 1948 он». 11.10—Забһарлалга. 13.55 —Дамжуулгын программа. 14.00—Баримтата фильмүүдэй программа. 14.35—Вс. Иванов. «Бронепоезд 14—69». 15.20—В. Крапивин «Мальчик со шпагой» —телевизионно зүжэг. (4-дэхи хуби). 16.20—«Шатарай һургуули». Телевизор харагшадай бэшэгүүдтэ харюу. 16.40—«Искусствын мастернууд—үхибүүдтэ. 17.45 — «Доверие». Телеочерк. 18.15 — Д. Шостакович. Оркестрын фортепьянатай суг наадаха концерт. 18.35—«Октябриин 60 жэлэй ойдо». Совет Туркмени. Туркмениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Г. Гапуров дамжуулгада хабаадалсаха. 20.30—«Время».

Улаан-Үдэ. 21.00—«Ороной эзэн». Эхэнэрэй IV республиканска съездые угтуулан. 21.00—Хүгжэмтэ антракт.

«Орбита-2». 22.00 — «Спутник кинозрителя». 22.30—Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.40—«Угрюм-река» (4-дэхи сери).

«Орбита-2». 21.00—Искусствын мастернуудай концерт.

ПЯТНИЦА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00—17.30—19.10—Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30—«Орлёнок» телестудиин концертнэ зал. 9.15 — «Первый рейс»—уран һайханай телевизионно фильм. 10.30—Забһарлалга. 13.55 —Дамжуулгын программа. 14.00—Ороной телевизионно студиин баримтата фильмүүдэй программа. 14.55—«Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 15.10—«Ухаалан зохёогшо». 15.25—В. Крапивин. «Мальчик со шпагой»—телевизионно зүжэг. (5-дахи хуби). 16.15—«Москва ба москвагайхид». 16.45 — «Угалзанууд». 17.45—«Бидэнэр дууланабди, хатарнабди». 18.40—«Депутадай хэрэг» телеочерк.

Улаан-Үдэ. 18.40—Октябриин ойн баярта уран зохёол бүтээлнүүдээ зорюулнабди!». 19.20—«Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал.

«Орбита-2». 19.30—«Манай намтар. 1949 он». 20.30 — — Время». 21.00—Пушкинай уран шүлэгүүдэй XI бүхэсоюзна һайндэр Михайловска тосхондо болохонь. 22.30 —П. Чайковский. Оркестртэй хамта скрипкээр наадаха концерт. 23.05—Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00—Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа.

«Орбита»-2. 18.40—Балетдэй артистнуудай концерт.

Улаан-Үдэ. 19.30—Түрэлхидтэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөн. 19.50—«Экран» гэжэ телевизионно суглуулбари. 20.50 — «Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 21.10 —Телевизионно һонин. 21.30 «В поисках радости»—уран һайханай фильм.

СУББОТО, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00 — 17.25 — Шэнэ һонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Түрэлхид таанадта!». 9.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 9.30 — «Һайн шанартай эд бараа элбэг ехээр бүтээн гаргаха». 10.00 — Концерт. 10.25 — «Москвичка» гэжэ телеклуб. 11.25 — Баримтата фильмүүдэй программа. 12.15— «Спортлотогой» тираж. 12.25 — СССР-эй уран зураашадай холбооной V съездые угтуулан. 13.00 — Үхибүүдэй фильм. «Иванна в нападении» — уран һайханай фильм. 14.05 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм тараалгын программа.

Улаан-Үдэ. 14.35 — Октябриин 60 жэлэй ойдо. «Арадай уран бүтээл» — телевизионно фестиваль.

«Орбита-2». 15.40 — «Звездочка». Үхибүүдтэ зорюулагдаһан киноальманах. 16.25 — «Очевидное-невероятное». 17.35 — «Крах» уран һайханай фильм. (1-дэхи ба 2-дохи серинүүд). 20.30 — «Время». 21.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» — «Динамо» (Киев). 22.30 — Югославиин эстрадын концерт. 22.50 — Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 14.35 — «Хүгжэмтэ абонемент». «Залуу гүйсэдхэгшэд». 15.10 — «Хани барисаан». Тележурнал.

Улаан-Үдэ. 15.40 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильм «Честное волшебное». 16.50 — Забһарлалга. 21.00 — Шэтын драмтеатрай зүжэг. Забһарлалгадань «Зүүн Сибирь» гэжэ киножурнал ба киноочерк.

ВОСКРЕСЕНИ, 12
ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита»-2». 7.55— Дамжуулгын программа. 8.00 — 17.30 — Шэнэ һонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — «Будильник». 9.00 «Советскэ Союзда алба хэнэб»!. 10.00 — Москва хотын пионернүүдэй ордоной Ленинскэ шангай лауреат В. Локтевой нэрэмжэтэ дуун ба хатарай ансамблиин концерт. 10.30 — Социалис Ажалай Герой шахтер Г. Н. Смирновтой «Орленок» телестудиин юнкорнуудай уулзалга. 11.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 11.30 — «Хүдөөгэй час» 12.30 — «Живые и мертвые»— уран һайханай фильм (2-дохи сери). 14.05 — А. Лядов «Оркестрэй гүйсэдхэхэ найман ород дуун». 14.25 — «Мүнөөдэр — Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэ лэгшэдэй үдэр». Хүнг промышленностиин мини Н. Н. Тарасов үгэ хэлэ 14.40 — «Танай бэшэгү дээр». Хүгжэмтэ програм 15.25 — «Начинается сказ...» гэжэ фильм-конце (түрүүшынхеэ наада СССР-эй арадай артист Ильинский С. Я. Мар тухай хөөрэхэ. 15.45 Уласхоорондын һонин. 16.0 — «Циркын аренэ дээрэ Англи. 17.00 — Хүнг промышленностиин үдэр зорюулагдаһан баримта фильмүүдэй программа 17.45 — «День чудесный» Мультфильм. 18.00 - «Киногоор аяншалагшад клуб». 19.00 — «1977 он дуун». 19.25 — «Недост ча» — телевизионно зүжэ (түрүүшынхеэ харуулагда ха). 20.30 — «Время». 21.00 — «Танай һанамжа». 22.10 — Табан зүйлөөр Е ропын кубок абахын түл мүрысөөн. 22.55 — Да жуулгын программа.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефо

Индекс: 670000, г. У Үдэ, ул. Ленина, 35. Те фоны: редактора—2-54 приемная—2-54-93, зам. дактора—2-68-08, зам. дактора—2-62-62, отв. ретаря—2-50-52, секрет ат—2-66-76, отделы: тийной жизни—2-60-91, ского хозяйства—2-64 2-63-86, пропаганды и тации—2-56-23, промыш ности и строительства 2-61-35, советского ст тельства и быта—2-69 культуры и школ—2-60 писем в селькоров—2-67 информации — 2-34-05, щественная приемная 2-56-62, машинное бюро 2-57-63, корректорск 2-35-95.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1977 оной июниин 5. ☐ 4-дэхи хуудаһан ☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04471.